

EESTI POLITSEILEHT

Administratiiv-õigusline aegkiri.

Nr. 22/23 (78/79).

2. juunil 1923 a.

III. aastakäik

Ilmub üks kord nädalas — igal laupäeval.

Tellimise hind: aastas . . . . . Mk. 800.—
poole aastas . . . . . 400.—
weerand aastas . . . . . 200.—

Üksik number maksab Mk.18.—

Tellimised — järgmise kuu esimesest päevast.

Toimetus ja kontor: Tallinn, Toompea lossis. Tel. 5-15.

Awatud kell 1/2 9 — 1/2 3. Toimetaja kõnetunnid k. 12—1.

Kuulutuste hind:

1/1 lehek. Mk. 3000.—	1/4 lehek. Mk. 800.—
1/2 . . . . . 1500.—	1/8 . . . . . 400.—
1/3 . . . . . 1000.—	1/16 . . . . . 200.—
1/32 lehek. Mk. 100.—	

Lehe eesküljel 75% o, tekstis 100% o kallim.

Adressi muutmine 10 mk.

Adress kirjade jaoks: Tallinn, Postkast nr. 338.

Jooksew arwe „Eesti Pangas“ nr. 1056.

Sisu: 1) J. Kaitw, Kõlblusetuist awalikkudest ettetanmetest. 2) M. Morrison, Rootsi aegsed administratiiv- ja kohtu korraldused Väänemeremaal. 3) W. W., Politsei ja tuleõnnetuste ärastamine. 4) Eesti rahwa osawõtmine poliitilistest elust tsaari ajal. 5) W. Rau, Pariisi kriminaalpolitsei. 6) Belgia politsei oludest. 7) Politsei arvuline koosseis Daanimaal. 8) Rahvuswaheline politsei konverents. 9) K. Mikfeldt, Digusteadusest. 10) Kirjadedest toimetusele. 11) Ametlik oja. 12) Mitmesugust. 13) Kõlimumused ja kofimised. 14) Kuulutused.

Eestimaa Kinnitus-A.-S. „EKA“.

Tallinn, Pikk t. 6, omas majas. Kõnetr.: 12-59 ja 22-14.

Kõige suurem kodumaa kinnitusselts.

Põhikapitaal 10.000.000 Mk.

Tagawarad; 11.000.000 Mk.

Toimetab tulekinnitusi, weokinnitusi, õnnetusjuhuste kinnitusi ja elukinnitusi arstilise järeelvaatusega ja ilma.

Agendid igas linnas, maal ja alewites.

16907

Kõlblusetuist awalikkudest ettekannetest.

J. Kaiw.

Õiguslikest hüvedest (правовое благо) on nuhtlusseadustega eraldatud teatud liid, mis nendega erilisse oluforda asetatud, nende rikkumise või ähwarduste eest karistust määrates. Need õiguslikud hüved on sellega karistusseaduste kaitse objektideks tunnustatud. Tavaliselt tuntakse niisugustena kaitse objektidena: elu, omandust, terwist, wabadust jne. Kuid peale nende igapähe poolt tuntud wäärtuste on wääriliseks ning tarwilikuks loetud karistusseaduste kaitse alla wõtta weel teatud ala inimese sisetsest elust — need on tunde-
m u s e d.

Iga kuritegu meie elu, omanduse jne. vastu kutsjub kahjukannatajas ja tunnistajais esile ühed või teised tundmused. Kuid neil juhtumistel mängib tunnete rikkumine kõrwalist osa. Käesolewal juhtumisel räägime ainult neist seaduse normidest, kus meie tunded otsekoheseks kaitse objektiks, s. o. kus terme kuriteo olemus ainult teatud tunde rikkumises seisab. Teiseks piirdume ainult administratiiv õiguslike korralduste käsitamisega sel alal.

Üldiselt on seadusandlused tunnete kaitse normide suhtes väga tagasihoidlikud, eriti kaitsetawate tunnete ülesloemises. Suuremalt jaolt võib leida üldiseid nimetusi, nagu „usf“, „religioon“, „kõlblus“ jne.

Minult endises Wene ja Saksa seadusandluses on sisse wõetud tunde mõiste. Kuid ka siin räägitakse temast ainult mööda minnes, ei tuua seda liiti süütegusid küllalt täielikult ette, seadusandlused hoiawad tagasi otsekohesest nimetusest.

Muude põhjuste hulgas, mis seadusandjat ainult väga ettevaatlikult tunnetele seaduste kaitset lubab anda, on need tegelikud raskused, mis olenewad niisuguste hüvede subjektiivsest iseloomust. Seal, kus üks omis tunnetes riwatud, võib teine wähem wastuwõttew rahulikult mööda minna. Sellepärast pöörduw õigus niisuguste wormide poole, kus fordasaadetud tunde rikkumine kõige wähem kaheldawat iseloomu kannab; tunde haawamise süüte olemasoluks on tarwilik süüte awalit

Suitsetage

Eesti paberosse

FRU-FRU

fordasaatmine, awalik halwakspanemine (öffentliches Argernis).

Tunnete vastu fordasaadetud süüteod et ole muud, kui teatud alaliti üldisest haawamise (окопбление) mõistest. See termin on ka juba tarwitusele wõetud: „usulise tunde haawamine, häbitunde haawamine“. Selle all mõistetakse hingelise walu tekitamist ja halwakspanemise äratamist, mis tuntakse mitte üksi siis, kui haawamine isikut allapoole tema teenuseid kvalifitseerib, tema õiglasest enesehindamisest lahtu läheb, waid ka siis, kui tema äratundmises on alandatud Jumala mõistet, kui häbitu teo meid sunnib vastu wõtma jämedaid fakte, mis meie häbitundele wõerad. *)

Meid huwitawad käesolewal juhtumisel awalikkude ettekannete, nim. teatriettekan-
nede kaudu fordasaadetud tunnete haawamise.

Kõikidel ajajärgudel on see arwamine wäljendust leidnud, et teatril kombelised ülesanded, et ta midagi täisealiste rahwusliku ja usulise kaswatusmaja või kooli taolift. Sophokles'i sõnade järele peab draam hirmu ning kaastundmuist awaldama; sama luuletaja olewat Aristotelese sõnade järele ütelnud, et ta inimesi niisugustena kujuktab, nagu nad olema peaks.

Kuid isegi nüüdsel ajal leiab see waatepunkt poolehoidjaid.

Muidugi ei wõinud farnane seisukoht täielist tunnustust leida ning on palju wastuarwamisi tekitanud. Kuna selle küsimuse üle palju watelud, on siin wõimata kõikt kirjandust selle küsimuse kohta jälqida. Meid huwitab küsimus, mis sugusele seisukohale

*) Dr. Frenkel — Чувство, как правовое благо въ уголовномъ правѣ — „Право“ — 1912 г.

SHOKOLAADI JA KOMPWEKITEHAS
K. DETERT & K^o
Tallinn, S. Batareit. 12. Kõnetr. 22-43
Kõlge peenemaltsellsemad shokol.
ja Monpansje „Kodumaa“.

peab asuma õigusline kord näitekunstis suhtes.

Wastuwõetawana näib selles asjas Dr. G. Plant'i *) arwamine.

„Kähe tugewa kultuurtegurina, mõlemad tarwilikud, seisawad kunst ja kombeseadus (Sittengesetz) üksteise kõrwal. Mõlemad peawad omi piire silmas pidama, ning mitte teise omadest üle astuma. Wale wagtsemine ei pea tõsi kunsti awaldamisele tahtistuseks olema. Kuid weel wähem võib kunst mitte millegagi piiratud tõetrunduslikkuse fanatismis karistamatult kombeseadust tähele panemata jätta ning niiwõisi üldise head käekäiku hädaohtu teha. Õigusline kord peab kombeseadust kaitsema, kus see kaitsewääriline ning kus teda hädaoht ähwardab; seda peab ta järjekulult tegema ka kunsti suhtes.“

Kui selge ja wastuwõetaw see ettetoodud põhimõtteline seisukoht paistab, ei ole temaga siiski weel lahendatud see küsimus, kuidas seda kaitset teostada.

Warematel aegadel, kui oli üldiselt miksuse tsensuuri kord, selle küsimuse lahendamise tsensuuri rakuse ei wõinud tekitada — mis tsensuuri arwates oli kõlblusetu, selle tõmbas ta maha ja keelas teose ettekandmise ära. Nüüd aga, kus modern konstitutsioonides sõna ja mõtte wabadus kindlustatud ja peaegu üldiselt maksma pandud n. n. respetsiiv süsteem, otsitakse kõlbluse tunde kaitseks teisi abinõusid. Siiski peab tähendada, et tsensuur süsteem weel täiesti koll-kambri ei ole heidetud, waid isegi wiimase jallsa 1919 a. 11. augusti konstitutsiooniga wõimaldatud fino ettekannete kohta (art. 118), mille põhjal ka 1921 a. sellekohane tsensuur seadus wälja anti (w. lähemalt „Awalikudest lõbustustest“ Politseileht nr. nr. 41—43). Ka Inglismaa ei ole wõimalikult lugenud täiesti tsensuuri ära kaotada. „Tsensuuri jäänusena tuleb ära märkida Lord Chamberlain'ile jäänud teater-tsensuuri. Selle järele on sellel õuemetnikul õigus (Theatres Regulations Act 1843 a.: 6/7 Vict. c. 68 s. 14) keelata ettekanda kõiki teatertükke ehk nende üksikuid osasid, millede kohta ta arwata võib, et nad heade kommete, sündfuse või awaliku korra wastu käiwad, igalpool Inglismaal või nendes teatrites, mis ta eriti ära määrab, ja nimelt jäädawalt või tema poolt määratud aja peale. Lord Chamberlaini, õuemetniku, otsused on neis küsimustes lõpu-

*) Begriff und Strafbarkeit der unzüchtigen Theateraufführung — Berlin 1922.

litud.“ *) Griline kord teaterettekannete, ühes sellega ka järelwalwe nende kombelitusse kohta on maksew Belgias.

„Teaterpolitsei on meie seaduste põhjal eriti kohaliste asutuste (Vokalbehörden) korraldusse antud (Gem. G. art. 97). Kogukonna nõukogu annab selles asjas määrusi, ta walwab selle järele, et ühtegi awaliku korra wastu käiwat ettekannet ei antaks. Kolleegium täidab neid määrusi ning tema peal lasuwad saalipolitsei kohustused; „ta võib erakorralistel asjaoludel igat ettekannet ära keelata, et kindlustada awaliku rahu.“

„1836 a. 30. märtsi seaduse arutamise puhul sai küll toonitatud, et põhiseadusega kaotatud tsensuuri jälle uuesti kogukonna asutuste kasuks sisse ei seataks. Siiski võib mõne teatritüki kõlblusetus, mis kuni heade kommete rikkumiseni läheb, ettekande teelu põhjuseks olla: Sarnane haawamine kujutab awaliku korra rikkumist.“ **)

Maqu ettetoodust näeme, ei ole mitte kõit seadusandlused wõimalikult lugenud kõitidest ennetawatest abinõudest jellel alal lahti ütelda. Üldise arusaamise ja äratundmise järele kõlwatute tegude kõrwaldamiseks on ühed või teised abinõud jätud, et fordajaadetud wäärteo edasimõjule piiri panna.

Meil on, nagu teada, põhiseadusega igasugune tsensuur keelatud. Kuid siiski on sõna ja mõttemabadust lubatud piirata kõbluse ja riigi kaitseks (põhis. § 13). Riitjuga fena põhiseadusega õigustatud kaitse abinõuna tuleb wõtta awalikkude ettekannete seaduse § 8 p. 2 („Riigi Teataja“ nr. 43 — 1923 a.) politseile antud õigust awaliku ettekannet lõpetada, kui ettekanded otsekohe kõbluse wastased wõi kui ettekannetega mäsule, riigikorra kufutamisele wõi awaliku rahu wõi julgeoleku rikkumisele üles kufutakse.

Awalikkude ettekannete lõpetamise üle seab politsei esitaja protokollid kokku, milles ettekannete lõpetamise põhjused ära tähendatakse. Politsei esitaja annab ettekannete korraldaja nõudmise peale tähendatud protokollist ärakirja wälja (§ 9).

Kaugemale ulataw määrus on maksma pandud awalikkude ettekannete seaduse § 10. Nimelt on politseile õigus antud, kui trükituude eneses sisaldab kuriteo tunde-

*) Dr. Hatsche „Das Staatsrecht des vereinigten Königreichs Großbritannien — Irland“.

**) Dr. Errera — „Das Staatsrecht des Königreichs Belgien“.

märke, millede hulka kuuluvad ka kuriteod kõlbluse vastu, ära keelata trükitootete ettekande kordumist, asjatoimetust 24 tunni jooksul vastavale rahukogule otsustamiseks ette pannes. Rahukogu otsustab korraldaval istungil kahe päeva jooksul peale politsei süüdistusmaterjaali kättesaamist, kas keeld peab maksma jääma kuni asja siulise otsustamiseni kohtu poolt.

Ettetoodud paragrahvi redaktsiooni ei või just iseäranis õnnestamiseks pidada, sest mitte ettekantava trükitootete siisu ei ole igakord kordasaadetud määrte olemuseks, vaid ettekandmise viis, mängimine ise. Näituseks võib kõige süütuma armastusdraami ettekannet näitlejate poolt häbematu teatrite läbi „otsekohe kõlbluse vastaseks“ teha.

Teisels on kuriteoliste trükitoodete vastu võitlemiseks teised abinõud ette nähtud. Nimelt võib politsei trükitooteid, mis „otsekohe kõlblusevastaseks“ või kui nad mässule või riigivõimude kurnutamisele üles kutsuvad“, kuni kohtuotsuseni aresti alla panna eht ära korjata (Trükitseaduse § 15 p. 2).

Pealegi on need sätteid ka nuhtlusseadustes üksikest eraldatud (R. S. § 1001 ja II. R. S. § 280).

Neid asjaolusid on ka seaduseelnõu väljatöötamise juures silmas peetud ning vastavalt oli siseministeeriumi poolt esitatud eeltoodud järgmiselt väljendatud: „Kui politsei esitab avaliku ettekandes (autori harmendus) kuriteguse tunde märke näeb...“

Tõpuks mõni sõna av. ettekannete seaduse § 8 p. 2 tähendatud kõlblusvastaste sätte-gude olemusest.

Uldiselt võiks tähendada, et siin, võib olla, kohasem oleks olnud paigutada sõna „kõlblusvastaseks“ asemel — h ä b i t u n n e t h a a w a w a d, missugust termini ka eelpooltsiteeritud autorid (Dr. Frenkel ja Dr. Plaut) soovitavaks loewad võtta vastavatesse nuhtlusseaduste paragrahvidesse. Kõlbluse tunde mõiste on iseenesest laiem, ning sisaldab nii kerjamist, loomade piinamist ja kui ka süüdistuse tunnet (vaata Kuritegude liiki avaliku kõlbluse vastu II. R. S. §§ 280—289). Häbitunne leiab kaitset ainult avalikult kordasaadetavate sätte-gude vastu, missuguseid sätte-gusi on mõeldud ka av. ettekannete seaduses.

Kuid inimeste häbitunne on äärmiselt mitmekesine. Näituseks matiseb kirjandus-

ajaloolane Boccacio Decameroni üsna tetsiti kut harilik poesell. Siin tõuseb küsimus, kelle häbitunne siis öieti kaitsetaw on. Kindlasti sama wähe liialdatud häbitunne, mis näituseks liblikate armutsemist waadel-des haawatud saab, kui ka sarnase isiku oma, kelle häbitunne nii nüriks muutunud, et ta isegi kõige jämedamaid häbematusi halwaks ei pane.

Minum seisukoht võib siin see olla, et kaitsetawaks loetakse mitte ideaalset, waid normaal inimese häbitunnet. Muudugi mõista, on ka seda raske kindlaks teha, mis sarnasel juhtumisel normaal inimese häbitun-dena võtta. Kuid küsimuse lahendamist kergendab teataval määral see, et seaduses otsekohe kõlblusvastastest ettekannetest räägitakse. Järjekult mõistetakse siin sarnaseid ettekandeid, mis iga enam wähem normaal häbitundega inimesele wastuwõetawad ei ole, kus süütegu wähe kaheldawat ilmet kannab.

Kahlemata on siin mõistetud nii sõnade kui ka tegude, shesti kaudu kordasaadetawaid sätte-gusi.

Niisuguste sätte-gude kohta tuleb tähendada, et nad wõiwad seista tegewuses, mis kombulisseaduste poolt iseenesest keelatud ei ole. Siia kuulub niisuguste toimuste awalik ettewõtmine, milleks asjaosalised iseenesest täiesti õigustatud, näituseks nagu awalikkuse ette toodud abieluline suguelu jne.

Wäga tähtis on awalikus ettekandes ette-tulewa toimuse kombelikkuse otsustamise juures silmas pidada ettekantawa tiiki tendentsi. Samuti tähtis on kaheldawa toimuse otsustamise juures toimuse seisukoht terve ettekantawa teose suhtes. Siin on kaks pea wõimalust. Esimesel juhtumisel võib siin kõnelda teatud kõrwalteosest, mis tükist arusaamisele kaasa ei aita, ega tema olemusse kuulu, waid tihti näitlejate enes-te poolt wäljamõeldud on ning ilma mingi kahjuta waija wõiks jätta. Nende kaudu katsutakse harilikuli publikumi madalamate instinktide peale wõjuda. Neid wõtteid tarwitatakse harilikult wiletsamates teatrites ning neid tuleb eriliselt silmas pidada.

Teisel juhtumisel moodustawad aga kõl-watud toimingud ettekande olulise osa, ning nende wäljalõpmisega langeks ära terve ettekantaw tiik. Just neil wilmastel juhtumistel võib av. ettekannete seaduse § 10 tarwitamist leida.

Rootsiaegsed administratsiooni ja kohtu korraldused Läänemeremaal.

M. Morrison.

Weel mõned aastad ja meie jõuame haruldasele sündmusele lodumaa minewitus: nimelt jaad 1929. aastal sellest 300 aastat mööda, kus Rootsi kuningas Gustaw Adolf Siwimaa Rootsi alla heitis, kuna ju Tallinnamaal 60 aastat warem seelama sündinud oli. Sellega olid Tallinnamaa ja Riimaa, mis pärast orduaja lõppu wõide osasse lõhki kiistud, jälle üheks ühtseks ühendatud ja maa mõis rahulikule edenemisele vastu minna. Oli orduaeg oma sotjaalsete oludega ka talupoegadele raske olnud, ta oli ometigi mõndagi head maale jäädawaks päranduseks jätnud: Ohtu-Euroopa haridus oli kindlasti jalad alla saanud, elanik oli walitsemise korraga pikema aja jooksul harjunud ning orduaja lõpp andis meile paremat, mida Lääne-Euroopal üldse anda oli — uju puhastuse.

Meil tuntakse Rootsi aega, kui paremat ja selgemat tumedas minewikus. Põhjust selleks annawad laialdased Rootsi walitjuse püüded talupoegade pärisorjuse raskuste wähenemises, mõisade paljude ülekõrgsete õiguste kikkendamises, asjata omawoli piiramises ning pikaajalises reduti-

fioonis ja laialdastes hariduse külwamise püüetes koolide ajutamise läbi. Wiimast asjaolu loetakse weel tänini isearanis suureks. Seft kuna wabaritiline mõttewõol köit ainuwaltsejate wälised märgid igalt poolt kõrwaldanud, ripuwad mitmetes õppeasutustes weel tänini nende põhjendaja Rootsi kuninga Gustaw Adolphi pildid ning lämmik meel ei mõilegi neid eemaldada.

Wähem on aga meil tuntud rootsiaegne sifimine maawalitsemise wiis, administratsiooni ja kohtu korraldused, kohapealne riigi aparadi tegeus ja mõimu käsitamise mõtled, kust harilikult wälja paistab kõige selgemalt walitjuse tõine püüe ja siht. Maawalitsemise läbi dieti tunneb elanik oma administratsiooni tõsist ligiolekut, oma walitjuse mõimu hingedõhtu ja sifemise poliitika juhtimine on see koht mõi põlemispunkt, kus mõlemad pooled, walitjus ja kodanik, kõige lähemalt kokku puutuwad. Ka sellel wäljal on Rootsi ajal orduaja ja Wene aja wahel oma isegune seisukoht, mida kahjuts tänini kufagil wälja pole belbud. Tagant järele maabeldes tuleb Rootsi aega pidada maawalitsemises inimikkude püüere

Trükist ilmunud

„Juhis politseiametnikkudele“.

Politsei Peawalituse wäljaanne.

S i s u :

I. a) Riik. b) Õigus. d) Kriminaalkohtud. e) Kriminaalsäädused. f) Tähtsamad kuriteod ja nende alluwus. g) Rahukohtule alluwad asjad. h) Rahukogule alluwad asjad. II. Politsei korraldus. III. Tegelik politsei teenistuskord. IV. a) Politsei teenistuskord. b) Reaõpus. V. Lisa.

Õigusteadline osa on põhjalikumalt ja laialisemalt käsitatud, kui senini Eesti keeles ilmunud kirjatöödes.

Saadawal järgmistest raamatukauplustest: K.-Ü. „Päewaleht“ — Krediidpanga majas, K.-Ü. „Rahwaülikool“ — sealsamas, K.-Ü. „Waba Maa“ — Harju t., Keisermann — Kinga t., Kluge ja Ströhm — Pikk t. ja „Eesti Politseilehe“ talitusest — Toompea loss. Peale selle wõib „Juhis Politseiametnikkudele“ saada politsei jsk. ülematelt, kes „Eesti Politseil.“ tellimisi ja kuulutusi wastu wõtawad.

tõttu humanitsemaks, kui seda olnud tema eel- ja järelkäijad.

Ruidas nimetada seda riiklist kaju, mis meie kodumaal Rootsi ajal olnud? Siin lähewad arwamisjed lahtu: mõned peawad Gesticmaad lihtsaks Rootsi prowintsiiks, mida maa walitsemine Rootsi kuberneride ja kindralkuberneride kaudu tõendawat, teised ei pea seda asjaolu tähtsaks, waid nimetawad Läänemeremaade Rootsiist ärarippumist personaalunioniks, j. o. Rootsiiga liitumist küll Rootsi riigipea kaudu, kuid oma enese walitsemise wiisi ja oma ametiajutustega. Sest mitmejaguste õiguste ja eesõiguste kinnitamisega, nii aadelile kui ka linnadele, oli Rootsi walitjus nende seisukorra ja olemasolu kinnitanud, olid ametid ja ametikohad alal hoitud ilma tsentraalseerimata. Sellega oli walitjuse wahetus enam wäline, kuna sisetiiselt endine oluford enam wähem alles hoiti. Personaalunioni kaju ei olnud Rootsi ajal mitte efimene, seda tunti Tallinnamaal juba Daani ajast saadik, ja nii oli jellel oma eellugu.

Personaalunioni hea külg seisis selles, et tema läbi Rootsi kuningas õisefui kohustatud oli oma monarhi wõimuga kõik tegema, mida maa hea käekäit, rahu ja ford tarwitawad, et maa riigi wõimu appi wõis paluda, kui see temale kasulik ja tarwilik oli, kuna ta muidu koduselt talitada wõis.

Läänemeremaid alla heites oli Rootsi kuninglik wõim (Waasfad) oma suuruse tipul. Kõik walitsemise tegutsemine läts wälja ühest keskkohast, ühest alghallitast, kuningaga nimel ja tema käsu järele, nii administratsiooniks kui ka õigusmõistmises. Rootsimaa oli põhjamaade suurriik, riigi masin oli ajaga wõrreldeks kaunis peene ehitusega ja täielik, kus õiguse arenemisel ja loomisel palju haritud jõude käepärast. Rootsi seadusandlust ja walitsemist waadeldes wõib wast ehk märgata poliitilisi eelmissi, kuid mitte jämedaid wigu, mida oleks pea jälle ära tuntud ja mis oleks nõudnud üledõ wärandamist ja ümber tegemist, nagu meie oleme seda wiimasel ajal nägema harjunud. Sellepärast kuuleme küll uute reformide maksmapanekut, kuid mitte nende kiiret kaotamist ega muutmist, nähtus mis tõendab, et nad antud läbitaalutult ja otstarbekohaselt.

Gesticmaa Rootsi alla saamisel 1562. a. seati sisse kõigepealt Tallinnasse kindralkubeneri amet ja esimeseks kindralkubeneriks määrati feldmarfjal Klaas Christerson Horn. Kindralkubeneri ameti määramisega taheti kõige pealt kindlat forda sisse seada; see nähtus oli jellel ajal üldine ning tuleb tema peale waadata sellest seisukohast, et riigiwõim maale anda tahtis, mis jellel puundus, heaforra algust, riigiwõimu austamist ja lugupidamist. Kindralkubeneri amet jäi Tallin-

nasje kuni 1629. aastani, j. o. Liitwimaa külge liitumiseni, kus Gesti-, Liitwi- ja Ingerimaale, kus ühine kindralkubener määrati, kuna Tallinnamaale ja Riimamaale seati tsiviilkubenerid ametisse. Riia kindralkubener pidi ühelt poolt kuningaga wõimu koha peal efitama, teiselt poolt aga ka kohaliste elanikkude õigusi hoidma ja taitsma. Kindralkubeneri alla kuulusid kõik laialdased maawalitsemise asjad, koolid ja kohtud ühes arwatud, ja ehk ta küll ije õisefuid ei teinud, seisis tema käes ometi kõrgem järewalwe, et kohtud õigust mõistatsid ja ije seadusest üle ei astuks.

Rootsi kindralkubener krahw Erich Dahlbergist (ametiisse astunud 1696. a.) kõneleb ajalugu õisefu koha ja selgelt, et ta üks neist olnud, kes omas ametis end ühegi kingitusega ega annetusega pimestada ei lastnud. Seda annud ta ametisse astudes tema juure kogunud ametnikkudele ja seisuste efitajatele järgmisle fõnadega teada: Siin olla waremalt küllalt liimist kartudel käidud ning üks-teisele kahju teha tahtud. Temal on kohane paif kuningaga poolt määratud ning kui tema lapjed tema sarnased, saawad nemad ijege teenistust ja sissetulekut leidma, ilma et temal seaduswastasel wiisil nendele tarwis oleks warandusi korjata, mis pealegi nii kui nii forda ei saa minna. Tema tahab omale kätteusalatud ametit nii pidada, et ta oma kuningaga ja auahne maailma ees igal ajal kartmata wastust wõiks anda. Oma waenlajeks saab tema neid pidama, kes kingitusega ja annetega tema juures joowide täitmisel püüawad leida.

Kindralkubeneri ettepanekud Stokholmi fündid küll Rootsi keeles, kuid kohaliji keeli ei peetud halwaks, neid ei põlatud ja kõrgema maawalitseja kantseleiks olnud nende keelte jaoks ametis erafekretaärid. Kindralkubeneri ameti afutamisega Riiga oli see linn ka edaspidijeks maawalitsemise keskkohaks määratud ning nende tulewajeks ajupaigaks määratud. Mitmed Rootsi maawalitsejate nimed tulewad pärastpoole ette Balti aadeli nimestikus, mis tunnistab, et paljud neist pärastpoole jäädawalt meie maale elama on afunud.

Tallinnamaa ja Riimamaa tsiviilkubeneride wõimupiirid ega nende waheford kindralkubeneriga ei ole kindlasti selgeks tehtud. Esiosa soowinud ja lootnud Gesticmaa aadel, et kubener nende seast walitud saaks. See tahtmine küfati kuninganna Kristine poolt 1651. a. kindlasti tagasi, kuid siiski tuleb Rootsi maawalitsejate nimestikus Balti aadeli nimesid ette. Maawalitsejatele ehk kubeneridele järgnesid ijesugused walitjuse afemifud linnades (Statthalter), keda walitjus sira määratud käskude läbiwiimiseks. See oli tarwilik selle wastolu tõttu, mis Rootsi walitjuse ja Balti aadeli wahel tekkimud. Nähtawasti on need lü-

hiteft aega üffitutes linnades (Pärnus, Paides, Kurejaares) tegutsenud. Kurejaare maavalitfeja oli terve Saaremaa jaoks ja kubernerid digusiega warustatud, kes otustas asju koha peal tsejse-malt.

Kuberner oli harilikult kodanlike wõimu ülem-estitaja ning administratsiooni juhtija, kuna sõja-line wõim iseäralise wäepealiku käsutada jäi. Kuid on ka ette tulnud, et mõlemad ameid ühes ifitus on ühendatud. Maavalitfejal olid abiks kuninga poolt nimetatud nõunikud, kohalise aadeli hulgaft, nagu see teistigi ka olla ei wõinud. Kõr-juks wahetafid end kubernerid tihti ning selle-pärast ei jaanud nemad maad ega rahwast lige-malt tundma õppida. Eftotja tegutsesid maal weel nõndanimetatud losside komendantid (Schloß-antmännen) nähtamasti orduaja jäänused, ofast walitsemise, ofast sõjalise wõimu kandjad, kes aga warsti kadusid, sest lossid muutusid aegajalt rüütli-te kindlustest rahulikkudeks maamõisadeks, nagu meie neid weel enne ilmajõda puhtal kujul näha saime.

Gestimaa rootsiaegsete tšwiitkuberneride aja-järk 1629. kuni 1675. aastani, kus eriti Tallinna-maa jaoks uuesti kindrakubernerid ametisse seati. Uue ameti aputamist peeti nähtamasti selle-pärast tarwilikuks, et tõrgemat kodanlist ja sõja-wäelist wõimu ühe iftu kätte anda, kes tarwiduse korral koha peal ruttu ja otustawalt wõits ta-litada, sest sellega on ära hoitud õõrumised nõi-müde wahel, mis harilikult sagedased ja rahulise elu segama kipuvad. Wõimu loondamist nõudsid kõigepealt paljud wenelaste maale fissetungimised, küll rööwkäitute, küll lihgate riijumiste, põleta-miste ja tapmistega kujul, millede tagaft tõrjumiseks tuli alati walwel olla. Stokholmis oli aru saa-dud, et idapoolsel naabril laiutamise püüded kas-wamas ja et seal meelega laastamisi siinpool piiri jallitakse. Ja Rootsi etteaimdus läks tõeks, koku-põrkamised wiifid kuni Narwa lahinguni 1700. a. ja kümme aastat hiljem Rootsi tiftikutste ajal maa täielise allahetmisele Wenemaa poolt.

Järgnewateft administratsiooni ja poliitsete ameti-teft oleks nimetada Tallinnamaal nõndanimeta-tud haagikohtunikud, misfugune amet oli walitaw ja käis walimise järele ühest mõisast teise. Haagi-kohtunikud wõifid wäiksemates asjades ise kohut mõista, kuid see õigus oli ainult neil, kellele ku-berner eriti sefs luba annud peale järekatsumist, kui palju lubasaajal sefs teadmisi ja kogemusi. Muidu talitafid haagikohtunikud wanal alusel ja wiifil. Abiks olid neil mõisahärrad, suurmaa-omanikud, kellel weel oma walla talupoegade üle pärisorjuse õiguse põhjal walitsemise ja kodufari-tuse wõli ja wõim. Mõisahärradele järgnesid mõisa-maa peal mõisafupjad, talu maadel külafupjad, kes said käsud ja korraldused mõisast ning jagafid

neid wälja mööda talusid. Earnast kuhu fandis administratsiooni redel Gestimaal enne ja pärast Liwimaa ofa Rootsi külge liitumist. Liwimaa ofas täitfid maapolitsei kohuseid niinimetatud fillakohtud, kellede asupaigaks kreiflinnad. Kende käes oli kõifugu kaelakohtuliste süütegude uurimised maa- ja hoowikohtute otuste täitmised, kõi-fugu administratsiooni käskude, määruste ja kor-ralduste ellu wiimine, maksude fiffendudmine ja wähemate süütegude ning efirmiste eest karista-mine. Oma nimetuse, fillakohtud, on nemad sellest jaanud, et peale muude kohuste, pidid nemad talupoegi teedetegemisele sundima, neid peale te-gemist ülewaatama ning wastu wõtma ja muul wiifil nende korrahoiu eest hoolitsema. Silla-kohtunikude nimetus oli maavogid (Landvögte). Kreifides töötasid mitu kihelkonna kohut, kus ees-istujateks walitud mõisnikud ja kaasisujateks paar kohalift talupoega. Wiimaste poolt läfdis käskude ja määruste laialisaatmised mõisadesse, kust külafupjad nad talusid mööda edafitoimetamijeks wastu wõifid.

Riigiteenistusse astumisel, misfugust alati pee-tud paremaks ja otfitawamaks, oli wahel Tallinna-maa ja Riimaa wahel tuntaw. Warsti pärast Liwimaa allahetmist Rootfile, nimelt 1634. a. oli selle maa aadel asja nii kaugele wiia suutnud, et riigiametite täitmine wõis ainuüffi kohaliste elanikkude kaudu fündida; mõistagi et see headus aadelile ja linnaelanikkudele ofaks sai, kus fiff mitmedki endiste aegade kombed weel segamata endifil kujul edafi kesta wõifid. Et see oluford Rootsi kuningaga lubamise läbi kinnitatud, fiff oli maal kõige laialisem autonoomia ametnikkude ametisse panemisel maksmas. Gestimaal puudus see õigus ning fiff wõidi ametnikkudeks ka wä-jastpoolt fiffesõitnud rootslaste määrata. Kui palju see oluford Gestimaal elufewate rootslaste arwa tõstmiseks kaasa aidanud, on raske kindlaks teha.

Kuid ka fiff oli aadeli wõim väga suur. Nad olid kõigepealt kohustatud kuninglikule wälele sõ-durid andma, neid warustama, kuid wõifid seal-juures wäesofadele ohwiiserifid kuni rittmeistriini (wiimane kaasa arwatud) walida. Eõdurite and-mifil seffis pea kontigent koos talupoegadeft, kes rootfi ega sakfa keelt ei mõiftnud. Ring fiff tui appi omalt poolt wõimu inimiffikus, mida meie Wene ajal mitte enam näha ei jaanud. Nimeft ei saadetud wõetud nekrutid mitte üffitult mööda Rootsi-Soomemaad laiali, waid need loondari-üffusteks koku, kus nad koos fergemalt oma keelt tarwitades läbi said. Kui palju iniffiatiimi selle röömustama ja humaanse nähtuse juures Rootsi walitfufe, kui palju nekrutide andja maa-aadeli arwesse panna, on wõimata nüüd kindlaks teha, kuid tundmata oli noortel wäekeenifatel kaugeft Poolamaa Wene kasarmute kasemattides tõdu-

hemine, mis iseloomustab kurva mälestusena Wene aegset wäeteenistuse lohusite täitmist. Seega oli Rootsi wäes teenimas puhteesi wäeosad eesti keelega ja komandoga. See juures on huwitaw kuulda, nagu G. Wrangel jutustab, et rahwaslike üksuse ühendamiseks Eesti polgud Karl XII. juhatuse all wäga südilt ja kohusetruult wõidelnud. Kindlad teated on olemas Eesti ratsawäe polgu üle, kellel oma lipp ja juhatus ja kes kuuljast Narwa lahingust osa wõtnud, kus Peeter I. lüüa sai. Teiste wäeosade kõrwal olnud Eesti ratsawäe polk wenelastele agarasti peale tungimas ning alustanud wõitlust õige omapärase komandoga: „Hakkame peale!“ Iseloomulik komandohüüe jäenudki pärastpoole polgule liisanimetuseks wõi kõrwalnimets. Puhteesi polkude teenimine Rootsi wäes on asi, mis peaks huwitama meie sõjajõudude eelsoo uurijaid, kuna nähtus iseenesest täitsa üllatav.

Wäga suur tähtsus oli rahwa usuelul, sest ristiusu lõpustõhude poole pöördusid keel ja uue aja algul ka kõik riigivalitsused. Sellepärast ei saa selleaegsetest kõrgematest ristiusu ajutustest mööda minna, ilma neid nimetamata. Orduajal juhtis maa usuelu piiskop Tallinnas, kuna kiriku tegelik juhtimine nõndanimetatud doomhärredel koosseiswaga kõrgema waimuliku kohtu, doomkapitli, käes oli. See kestis kuni usupuhastuseni ja mõni aeg peale selle. Rootsi ajal kuuleme doomkapitli asemel juba konsistoriumist ja selle asutamine peab nähtawasti 17. aastajaja algul sündinud olema. Tähtis oli konsistoriumi mõju waimulikkudes asjus, olgugi et waimulikkudes asjus otsekohe ilmalikkude kohtute ees wastutajid. Abieluse puutuwaid asju ei wõinud ilmalikkude kohtute ilma konsistoriumi heakskiitmiseta otsustada ja pidid enne otse tegemist ilka nõu küsima.

Rootsi aja lõpu poole kuuleme juba lahest konsistoriumist, üks Tallinna linna, teine maakonsistorium. Ka siin on mõjule peajenud kahe asutuse wahel wõimu küsimus. Nimelt luugenud end linna konsistorium ühes 4 linna- ja 4 maakogudusega täitsa iseseiswaks asutuseks, kes maakonsistoriumi ei olewat tunnistanud ning kes jaks toetust leidnud Tallinna magistraadi poolt.

Kirikute mõju oli suur wäliselt ja sisemiselt ning rahwajuhkade waal hoidmiseks oli tal wäga suur osa täita. Iseenesest mõista, et kirikul ka wõimu olema pidi eeskjatele mitmesuguste taristuste määramisel, kui muidu läbi ei saanud ja seda taristamist on kirik laialt tarwitanud. Mitmesugused häbi pingid kirikutes, jumalaarmuist eemaldamised, awalikud noomitused j. t. olid harilikud nähtused, ilma milledeta läbi jaada ei ojatudft. See asjaolu wähenaldas omalt poolt palju ilmalikkude kohtute ja ametkohtade tegewust, kuna ju feltikond alati teatud protsendi eeskimisi ja üleastumisi annab.

Kaudteede ja korralise postiasutuste wõrgu puudusel pidi kõiksugu käskude ja korralduste laialikandmine sündima eeskjalt kujul, nimelt maanteede kaudu. Et pealegi mõisad suuremate teede läheduses ning ise kogukondade wõit walla üksuste testpunktideks, käis ka ainult nende kaudu walituse määruste laialisaatmine. Selleks olid enamasti kihelkondade mõisad omawahel traktideks kokku liitunud, kus korra järele üks ehk teine mõisatud pauna kirjadega kaasa wõttis ja lähemasse wälja saatis, kes kordamööda kõik mõisad läbi käisid. See kord oli maksew isearanis era- ja ametlike kirjade laialiwedamisel. Postipoisid ilmus mõija korraldusel maalt kreislinna, kus ta lufustatud pauna kirjadega kaasa wõttis ja lähemasse mõija toimetas. Siin wõeti kohalised kirjad wälja, lufustati paun uuesti ja postipoisid kandis seda naabrimõija edasi. Wõit pauna jaoks postipoisid ei olnud, need olid üksi mõisaomanikkudel. Maksud korra järele sai postipoisid mõija jõudes mõisa poolt süüa, et ta edasi marjida suudaks, sest tihti olid kihelkonna- ja postitraktide piirid wäga laialdajad ja mõisad üksteisest õige kaugel. Sarnane kord kestis aastajajad ja teda mäletawad weel meie aja wanemad inimesed. Niijamuti küüditati edasi ka kõiksugu süüalused, teda waja oli haagitõhunikku ehk manrihteri ette toimetada. Kui elawad mõisid sellel ajal küll wälja näha meie suuremad post- ja kihelkonnateed, kus tõld tõlla järele ühest mõijast teise wurasid ning posti „tahwetid“ wäsimatalt edasi-tagasi sõelufid. (Särgneb).

Politsei ja tuleõnnetuste ärahoidmine.

W. W.

Tuleõnnetuste arv on meil wäga suureks tõusnud. Sagedasti wõime ajalehtis lugeda suuremate tuleõnnetustest, miljoniliste kahjudega. Kõigil on weel meeles tuleõnnetus Piirisaarel, kus terve küla maha põles ja elanikud peawarjuta jäid. Käinud aastal olid ainult mõned suuremad tuleõnnetused:

Wõru lauasaagimise wabrikus, kahjusumma 3.500.000 mk. ja Heimtali mõisas, Witepskandimaal, kahjusumma 1.050.000 mk. Käesolewal aastal on tuleõnnetuste arv märksa suurenenud. Lühikese aja — 4 kuu — jooksul, on olnud hulk suuremaid tuleõnnetusi:

Wiljandi linawabrikus	lahju 7 milj. ml.
Runda tsemendivabrikus	" 3,5 " "
Järva-Jaani saeveskis	" 1,8 " "
Karksi wallas, Suurmatšide tisleritöökojas	" 1 " "
Wiiu mõisa rehes	" 1,5 " "
Järwafandi klaasivabrikus	" 1,5 " "
Salki wallas, Ansoni saeveskis	" 0,7 " "
Pajusi wallas, Luige masina- tarvitajate rehes	" 0,8 " "
Paides, Gegi majad	" 2,5 " "
Uvanduse wallas, wiis talu	" 6,2 " "

Siin on ülesloetud ainult üffitud tuleõnnetused, kuna nende üldine arv palju suurem on. Puid juba ülesloetud arvud näitavad, kui palju warandust tuleõnnetuste läbi häwineb.

Misjughused on tuleõnnetuste põhjused? Osalt on põhjuseks, meile paranduseks jäänud, Wene puudulised tuletõrje seadused, teiseks — weel puudulijem — järewalwe nende seaduste täitmiseks, kõige rohkem aga elanikkude etteawaatamata ümberkäimine tulega, ehk jälle abinõude tarwitusele wõimata jäimine tuleõnnetuste ärahoidmiseks. Iseäranis on tähelepanna, et tööstusajutustes, kus masinajõudu tarwitatakse, wäga etteawaatamatalt tulega ümberkäiakse ja tuleõnnetuste ärahoidmiseks lihtsamaid abinõusid tarwitusele ei wõeta: hoonete ja ahjude ehitus on ostarbekohatu, plekk korstnad on offelohjese ühenduses puukatusetega, korstnad ilma kaitsewõrguta, puid ja laudu kuitawatasse korstna lähedal ahju peal, kus need kergelt wõiwad tuld wõtta juu.

Maaswate seaduste järele (lähemalt waata „Eesti Politseileht“ I. a. nr. 10/11 — Tuletõrje seadused. E. Kübarsepp) lasuwad politsei peal kohustused walwata selle järele, et saaksid tarwitusele wõetud kõik etteawaatuse abinõud uute hoonete, sepaokadade ja köökide ehitamisel ja ahjude ja korstnate parandamise juures. Samuti on kõigil maakonna politsei ametnikkudele kohuseks tehtud tuletõrje abinõude seisukorda ülewaadata (E. P. II. köide § 736). Eriti suur tähtsus on siin raiooni ülematel. Siitkudes iga päew oma raioonis, kas maksusid nõudmas, ehk teistel talitustel, peaks eriliselt tähelepanu pöörama uute ehituste, ahjude ja korstnate seisukorra peale. Iseäranis peaks seda silmaspidama masina jõudu tarwitatawate tööstusajutuste suhtes.

Linnades on tuleõnnetuste ärahoidmiseks mitmesugused funduslikud määrused wälja antud.

Siin on, suuremalt osalt, weel ja wastawad tuletõrje abinõud läepärast. Politsei ametnikkude hooletus jääb tõsiselt walwata — iseäranis wähemates linnades, kus sagebastei wee saamine suurt raskust sünnitab — kas wastawate määruste nõudeid täidetasse. Nende määruste täitmise järewalwe peaks kõige kindlam olema ja ei tohiks lubada ühtegi kergendust. Ühe hooletus wõib paljudele õnnetusteks saada.

Pea tuleõnnetuste hädaohu on aga wäljaspool linnasid, maakonna piirides. Seal puuduwad tuletõrje abinõud, ei ole läepärast wett, ega abi. Just siin peaks politsei ametnikud eriti walwel olema, et tuleõnnetuste ärahoidmiseks kõik saaks tehtud, mis wähegi wõimatt.

Kus puuduwad wastawad funduslikud määrused tuleõnnetuste ärahoidmiseks, tuleks estneda foowiaawaldusega, et maakonnawõimkude poolt saaks sarnased wälja antud. Selleks on õigus politsei ülematel.

Kuni uute tuletõrje seaduste ja määruste wäljaandmiseeni annawad makswad seadused küllalt õigusi, et nõuda tarwitiste etteawaatuse abinõude täitmist nii uute ehituste juures, kui ka wanade parandusel. Samuti ka korstnate ja ahjude parandusel, kust peaaesjalikult tuli hakatust saab.

Teiab politseiametnik, et kusahil ei ole tuleõnnetuste ärahoidmiseks etteawaatuse abinõusid tarwitusele wõetud, tuleb selle kohta, tunnustajate juuresolekul, maksawalt kofku seada, tarwiduse korral asjatundjaid juure kutjubes, ja nõudmised puuduste kõrwaldamiseks allkirja wastu teatada ühes tähtaajaga nende kõrwaldamiseks. Nõudmiste täitmata jätmise korral süüdlased wastutusele wõtta R. T. E. §§ 88—94 järele.

Kasulik oletus ka elanikkudele tuleõnnetuste hädaohu sagedane meele tuletamine. Seda wõiks teha nii isiklistel jutuasjamistel, kui ka aawalikudes kohades ülespandawate üleskutsete läbi.

Tuleõnnetuste hooaeg — juuni — on kätte jõudmas ja käesolewa kirjatüki eesmärgiks on: juhtida politseiametnikkude tähelepanu nende wõimaluste peale, mis nende kohuseks on tuleõnnetuste ärahoidmiseks.

Wõtawad ametnikud selle ülesande tõsiselt ja jõudumööda püüawad kaasa aidata tuleõnnetuste ärahoidmiseks — jääb nii mõnelgi perekonnal peawari häwinemata ja saab mõnelgi miljoni wäärtuseks warandust alles hoitud.

Eesti rahwa osawõtmine poliitilisest elust tsaari ajal.

O. L.

(8pp.)

Asuti 2 riigivolikogu walimistele. Esimene samm selles sihis oli see, et siseminister saatis kõikidele kuberneridele Witburi üleskutse allakirjutajate nimekirja, et neid, kui eeluurimise all seiswaid isikuid, saaks walimistelt kõrwaldatud. Ühtlasi asuti ka walimise õiguste kärpimisele mitte seaduseandmise, waid puht administratiivses korras, ning selleks tarwitati ka senaadi kaasabi. Mitmed seletused olid täiesti wastuolfa 6. augustil ja 16. detsembril 1905 a. wäljakuulutatud walimise seadustega, näituseks need töblised, kellel ka õigus oli walida teistes kuuriases, wõisid walimise õigust üksi töbliste kuurias tarwitada, waldade wolinikkudeks (уполномоченные) wõiwad Gestimaal kohapidajad olla jne.

Et soowimata element walimiste eelkoosolekul walijate peale raha mõju ei awaldaks, selleks anti ka eriseadus wälja (объ установлении уголовной отвѣтственности за восхваление преступныхъ дѣяній въ рѣчи или печати). Kuid selle peale waatamata, ei õnnestanud ka need abinõud, sest et teises riigivolikogus, nagu esimesest, walitus omale tuge ei leidnud. Tagajärjeks oli, et riigivolikogu 3. juunil koju saadeti ja ühtlasi ka uus walimise seadus awaldati ning uued walimised määrati.

Nagu 3. juuni manifestist selgus, ametlisteks põhjusteks riigivolikogu kojusaatmiseks olid järgmised: tema ei soowi riikliku kasulikkude tööd teha; suurendab mäsulikkumist, mis riiki lagunemisele wiib; ükssikute liikmete wahel walituse leppimata wihawaen; ignoreerib walituse poolt wäljatöötatud seaduste eelõudusid; lükkas tagasi seaduse, mis nuhtleb kuritegude kättmist ja mäsuhutajaid sõjawäes; ei waata läbi riigi eelarweid; tarwitab kurjasti järelepärimise õigust ja kõige hirmsam — ei annud wälja 55 liiget, keda süüdistatakse riiklistes kuritegudes. Peale selle nõuab Nikolai II, et riigivolikogu ka hingeliselt Wene oleks; muulastel wõib riigivolikogus ainult niipalju kohti olla, et nende kätte ülitõim ei läheks; riigiosades, kus rahwas ei ole weel küps, tuleb walimised ajutiselt seisma panna.

Nude walimise seaduse mahutati kõik need kitsendused, mis senini siseministri ja senaadi poolt olid tehtud. Gestimaa kohta oli see seadus weel tähtis selles mõttes, et

talurahwa saadik riigivolikogusse ei walitud mitte enam ainult waldade walijameestele, waid kõikide walijameeste poolt, mis loomulikult andis suurpõllumeestele, kellel 26 walijameest oli, (üldine walijameeste arv — 46) walida riigivolikogusse nende soowitama isiku. Waatamata nende kitsenduste peale, nõuab weelgi siseminister, et walimise seaduse §§ 61 ja 62 peale saaks iseäralist rõhku pandud (§ 61 lubab töblistele ainult oma walimise kuurias walida ja § 62 keelab talurahwa seisusest isikutele walimisest osa wõtta sellesama maakonna põllumeeste kogudes ja linna walijate kuuriases, ehk nendel küll sellekohane tsensuur on). Rõpuks paneb seadus kuberneride peale järewalwe kubermangu ja maakondade walimiste komisjonide tegemise üle (комиссия по выборамъ въ Госуд. Думу § 24). Kartes rahempoolsete tegemist, nõuab siseminister, et inimeste wasu, kes ka walimiste eelkoosolekul tööd segamad, saaks kõige karmimad abinõud tarwitusele wõetud kuni wäljasaatmiseni. Walitud isikute kohta nõuab siseminister kõige piinlikumad teated. Nagu sellest näha, pani walitus terve oma aparadi tegemisele, et soowimat riigivolikogu koosseisu kätte saada, mis temale ka osalt forda läks.

3 riigivolikogu suri loomulikku surma ja asutakse 4 riigivolikogu walimistele.

3. riigivolikogu walimiste ajal oli sirt kuberneriks Baschilow; kui juba suurem töd oli tehtud, tuli Korostowets, kes midagi tähtsamat selles asjas enam teha ei jõudnud.

4. wolikogu walimistega hakkab aga alles õige puhastustöö peale. Siseminister paneb kõik rattad käima, et soowimata elementi walimistest kõrwaldada. Tähtsana leiab minister Gestis truu kubeneri, kes muidugi kõik ministri nõudmised täpselt täidab ja weelgi omalt poolt juure lisab.

Enne walimiste wäljakuulutamist pöörab siseminister kuberner Korostowetsi poole järelepärimisega informeerida teda tulewate walimiste kohta.

Selle peale teatas Korostowets, et jakselased on hästi organiseeritud konstitutsiooni partei poolt, nende peajõud asub Tallinnas. Gestlastel awalikke poliitilisi organisatsioonid ei ole. Ehk küll 1907 a. eduerafond, kes oma poliitilise platwormi poolest

fadettidest parempool ei seisja, jai 1907 a. Riivimaal registreeritud, kuid tema poolt on kõik abinõud tarvitusele võetud, et jelle partei osakonnad Umbilas ja Rakweres liidweriti. Arwatawasti saab see partei meestti tegutsema, kogudes oma ümber konstituit. demokraat. ilmowaatega elementti. Alwalikkude poliitiliste organisatsioonide puudus sugugi ei ole põhjuselks eitada eestlaste poliitilist tegewust. See tegewus teostatakse mitmesuguste seltside ja ajakirjanduse kaudu. Waimline juhatus seltsides ja ajakirjanduses on intelligentsi käes, kes oma kalduwusi 1905 a. selgesti paista lasid. Tarwitades oma mõju, juhtiwad seltskonnategelased kindlasti walmiswõitlust nende huwidese wastawates sihtides. Eestlaste hulgas on kahesugune poliitiline liikumine — konstitutsioon-demokraatiline ja sotsiaaldemokraatiline. Walimistel esimesel kohal saawad olema konstitutsionalistid, sest nendel on kasutada kõige paremad ajalehed, wiimaste hulgas ka partei väga tähtis häälekandja „Postimees“. Wenelased seisawad juuremalt osalt oppositsioonis, ühed nendest annawad oma hääled eduerakondlastele, kuna aga riiklikelt mõtlew element saab hääletama konstitutsiooni partei kasuks. Matzwa walmiswõitluse järele on sakslastel täieitt ülemõim riigiwolikogu walimiste juures, nemad wõiwad talurahwa saadikuks nende huwidese wastawat kandidaati läbi wiia. Talurahwa esitajate walimiste juures saab tingimata äge wõitlus olema eduerakondlaste ja sotsialistide wahel. Sotsialistid püüawad wiia walijameesteks ainult sotsialiste selles mõttes, et wiimane riigwolikogusse pääseks, sest on kindel, et kui talurahwa walijameeste hulgas ainult üks eduerakondlane on, siis saab tema sakslaste poolt riigwolikogusse walitud, kuid Korostowets armab, et wõit jääb eduerakonnale, kellede ajalehed on populaarsed sõukate talupegade juures. Omalt poolt on Korostowets ühes Dellingshauseniga rööf abinõud tarwitusele wõtnud, et talurahwa saadikuks riigwolikogusse X saaks. Kui aga X oma kandidatuurist ära ütleb, siis loodab Korostowets temale asemikku leida Wiru ehk Järwa maakondades, ja katsub selles suhtes teatud mõju tähendatud maakondades awaldada.

Sellest saawad ka sotsialistid aru, kes püüawad oppositsioonlikku meeolelu kaswatada ja admokaatidele kunstilisel teel tsnusust muretseda selleks, et wiimased walija-

meeste walimistel teatawas mõttes agitatsiooniks. Sotsialistide kohta on tema juba talurahwa komisjaride kaudu abinõud tarwitusele wõtnud ja tema plaanidele wastutööstajad saawad tema wõimu tunda. Korostowets loodab, et Tallinnas esimeses kuurias wõidawad eduerakondlased ja teises sotsialistid, sest et teises kuurias walijad faktiilistel ja rahmuslistel põhjustel oma hääled sotsialistidele annawad. Konstitutsionalistid (sama erakond) kawatseb Korostowets läbi wiia maakondade linnades — Rakweres ja Paides, Saapalu peale tema sugugi ei looda. Et nendes kahes linnas sakslasi läbi wiia, selleks on Korostowets kõik abinõud tarwitusele wõtnud, kuid siiski kahtleb. Tema on kõik teinud, et „fadettide“ ajakirjanduse tegewust paralitseerida. Kõige kahjulikumaks loeb Korostowets „Päewalehte“. Tema kirjanis on niisugune, et kuidagi pole wõimalik teda kohtulikult karistada, ega administratiivlises korras tema peale mõju awaldada. Minufene wõimalus on „Päewalehte“ karistada Korostowetsi poolt wäljaantud sunduslike määruse § 16 põhjal, misjulgust õigust tema ka ohtrasti tarwitanud, karistades toimetajat Suiga't 2 kuujooksul neli korda.

Kõpuks soowitab Korostowets maatonna walimiste komisjonide esimehi ringtonna kohtu liikmeid X ja Y komisjonidest korbaldada: X sellepärast, et tahtis toime panna awalikku pidustust Tolstoi 80-a. sünnipäewa puhul ja Y — et wõttis osa pidusõngist, mis Roditschewi Tallinnas wiibimise puhul toime pandi ja ühes Roditschewiga lastis ennaft päewapildistada.

20. jaanuaril 1912 a. palub siseminister kubeneri teatada, misjulgust mõju awaldas 3. riigwolikogu rahwa ja iseäranis seltskonnategelaste peale ja kuidas saab 3. wolikogu tegewus mõjuma tulewaste walimiste peale walijate poliitilise gruppeerimise mõttes.

Korostowets arwatawasti ei oska jelle nõudmise peale wastata, waid saadab järelepärimise oma iseäranis usaldatud N. maakonna politsei ülemale. Wiimane katsub need andmed temale alluwatelt ametnikkudest saada, kuid peab tunnistama, et nemad on nendes küsimustes wähe kompetentsed. Sellepärast awaldab maakonna politsei ülem oma arwamist peaaesjalikult ajakirjanduses ilmunud artiklite põhjal, ning et loe oma arwamist mõõduandwaks. Tema arwamine on järgmine: 3. wolikogu rööf-

wis eestlastelt ära kõik illustoonid ja sellest on nemad palju õppinud. Eestlased on taastahoiuhooldituseks saanud, tarwitavad truuelamluse masket ja loodavad, et ajad paranevad ning aeg tuleb, kus mõiks jälle wälja astuda. Sellest on rahwuslised juhid loofunoi wälja kuulutanud — koonda ja areneba rahwa intellektuaal- ja materjaal- jõudu. 3. wolikogu peale waatab rahwas krooniliselt, ta jättis rahwale mulje — et on härraste wolikogu sakslaste jaoks. 4. wolikogu peale eestlased minoiuouust lootust ei pane; nemad loodaks ainult siis, kui kadetid wõidakfid ja wiimased walitfufe moodustakfid; eestlased mõjuwad küll walimiste peale selles mõttes, et kadettifid läbi witta, kuid sellest ei ole suurt kasu, sest eestlaste hulgas puuduwad kohased kandidaadid. Eht eestlased küll wolikouust midagi hääd ei oota, kuid siiski loowad walimistest osa wõtma, et wõimalik oleks riigiwolikouus oma wõimatut seisukorda ilmale teatada.

Sakslased on 3. wolikouuga rahul ja kui nemad teda süüdistawad — siis ainult demokraatismuses. Wiimased 5 aastat näitawad, et ka nende peres on lehed ilmunud, kuid siiski loodawad oma seisukorda kindlustada.

Wenelased on kõige wõimetumad ilma põhjata ja printsiipideta, kosmopolitide ja odawa wabameelsuse poolehoidjad. Nende peamure on ainult eht. Nad üksi siistawad 3. wolikogu üle ja loodawad, et neljas saab palju pahempoolsem olema.

Korostowets omalt poolt teates ministri-le, et süüdlane selles, et eestlased krooniliselt 3. wolikogu peale waatawad, on ainult Eesti ajakirjandus, kellel riigiwalitfufe kohta mingisugust huwi pole. Selle asemel huwitawad ajalehti üksi kohalised küsimused ja ajalehed katsuwad nende külge kõik rahwa tähelepanu naelutada. Üheks küsimuseks küsimuseks loeb Korostowets riigiwolikogu liikme Terrase poolt seaduses tehtud parandust — lubada walla täiskogudele jooaikohastid finni panna. Seda parandust loewad ajalehed eestlaste wõiduks. Wäga huwitab ka rahwast Terrase poolt ülestõstetud küsimus kuuendiku maade kohta. Sakslased wäga austawad 3. riigiwolikogu tegewust ja waatawad asja peale täiesti karskelt, kuid kardawad oma eesõigustatud seisukorda kaotada. Neid wäga hirmutas semstwo seadus lääne kubernagudes, aga pärast riigiwolikogu poolt wastatud järelepärimist selle seaduse üle sai

sakslaste usaldus veel rohkem kindlustatud.

Soomesse puutuwad seadused awaldaftit eestlaste, nõnda ka sakslaste peale rufumat muljet.

Õbruks, tähtsamateks ijeloomustawateks ministri korraldusteks mõiks järgmist luoda.

1) telegrammid, mis saadetakse kuberneride ja telegraafi agentuuride poolt ministri-le riigiwolikouu walimiste kohta. tulewad wiibimata edasi anda, kusjuures 6 tunni jooksul pärast nende telegrammide edastandmist, et tohi kiinil erastifute telegramme edasi saata. See korraldus muudeti aga mõne päewa pärast, sest et wõimata oli teda täita;

2) pahempoolsete organisatsioonide poolt öftokristide partei templiga warustatud ühesküttes, kus lubatakse tasuta maad anda, tulewad wiibimata ära häwitada;

3) walimised tulewad nõnda korraldada, et kohtadel, kust loodetakse ustawat elementi saada, oleks walimised enne, kui kohtades, kust riigiwastafeid loota on;

4) kõik waldade walimised, iseäranis sel juhtumisel, kui riigiwastane walitfud saab, peawad talurahwa komisjaaride poolt piinlikult kontroleeritud saama ning järeldustest maakonna walimiste komisjontele teatama;

5) „Roskias“ ja „Nowoje Wremjas“ ilmunuid öiendust pahempoolsete resolutsioonide ja nende häälekandjates ilmunute süüdistuste kohta administratsiooni tegewuse üle walimiste asjas tulewad mahutada kohaliste pahempoolsete ajakirjandustesse;

6) kahtlustatakse kohtuteaclasi kubermanou ja maakondade walimiste komisjonides ja kästakse kubernerifid nende järele hoolikalt walwata;

7) kahtlustatakse Greeka-õigefu piiskopifid, kes mõnes kohtades soowitawat mõju walimiste peale et awalda;

8) süüdistatakse pahempoolseid fiktiivfensuste omandamises ja kästakse selles mõttes kõige piinlikumalt nimekirju kontroleerida;

9) et kirjawahetust täiesti saladuses pidada, tulewad tähtsamad walimiste asjafie puutuwad kirjad, mis pidid olema warustatud märkusega „по выборамъ въ Гocyдapcтвенную Думу“ ministri-le saata ilma selle märkufeta, ning adresserida ministri-le tema perekonna nime järele tema ametit tähendamata jättes;

10) nõutakse, et kõik salajane kirjawahe-
tus, iseäranis Schifferdud telegrammid,
jaaks ära hävitatud (R. B. Gestimaal te-
ma kõik ära hävitatud ei ole, ehk küll tu-
berner Korostowets 9. novembril 1912 a.
ametlikult ministrile teatas, et tema ise on
kirjawahetuse ära hävitanud; praegusel
ajal on riigi arhiivis veel mitmed sala-
jased paberid, mõib olla on mõned iseärali-
sed salajased paberid hävitatud);

11) nõuti kõige laialisemaid teateid wali-

tud isikute minemiku ja poliitiliste waa-
dete kohta;

12) oli kawatjus Tallinna walimiste
ringfondi rahwuste järele ära jaotada,
kui aga ühes linnas walijameheks Saksja
joost isik waliti, siis teatas Korostowets
ministrile, et jaotust enam tarwis pole.
(Seeläbi võimaldati jakslast linnade poolt
wolifogusse saata, sest tema walimine oli
kindlustatud 26 Saksja joost walijameeste
häältega).

Wäljamaa politsei oludest.

Pariisi kriminaal-politsei.

W. Wau.

Pariisi kriminaal- (kohtu) politsei (la Police
Judiciaire) ülesandeks on kuritegude jälgimine,
süüenduste kogumine ja süüdlaste kohtu kätte
toimetamine. Alludes sseministeeriumile, on krimi-
naal-politsei jälgimise toimetustes täiesti profu-
rüri korralduses ja asub kohtutega ühes hoones —
„Palais de Justice“.

Pariisi kriminaal-politsei tööpiirkond on Pariisi
linn ja Seine departemang, kokku üle 4,5 miljoni
elanikuga. Koosseis on 40 kommissjari ja 900 inspek-
tori. Need ametnikud on järgmiselt brigaadidesse
jaotatud:

1) Eri ülesannetega brigaad — tähtsamate ku-
ritegude jälgimine (tapmised, waleraha ja pangas-
piletite tegemised, suuremad kelmused, wargused
jne.);

2) Tänavate brigaad — tänavate walwe (kor-
teriwargused, taskuwargused). Selle brigaadi ühe
osakonna ülesandeks on kombluswalwe tänavatel
(sutenerid, awalikud naisterahwad jne.);

3) Tsentraal brigaad — kohtu nõudmistele täit-
mine (mandaadid, kohtu eest kõrwalehoidjate oksi-
mine, elamise keelud jne.);

4) Teadete brigaad — igasuguste teadete korja-
mine kohtu administratiiv wõimudele;

5) Awaliku korra brigaad — eraaebtuse korras
algatatawad asjad, lõbumajade ja kokkusaamise pal-
tade järewalwe;

6) Walwe brigaad — mõdrastemajade, mõbb-
leeritud tubade, pansioonide järewalwe.

7) Peale tähendatud brigaadide, kes kriminaal-
politsei keskkoha moodustawad, on umbes 200 ins-
pektorit paigutatud 10-äse punkti Seine departe-
mangu territooriumil. See võimaldab ametnikkude
kiiret mobiliseerimist ja rutulist paigale jõudmist
kuriteo kohale. Selle tõttu on võimalik wärskleid

jälgi mõõda jälgimisele ajuda ja jälgi kaotamistetu-
eest hoida.

8) Kantselei jaguneb 3 osakonda:

a) kantselei — sissetulnud ja saadetawa kirja-
wahetuse registreerimiseks ja edasitoimetamiseks;

b) arhiiv;

c) kassa ja arwepidamine.

9) Registratuuri büroo kuritegijate isiku kind-
lakstegemiseks. Registratuur jaguneb järgmistesse
osakondadesse:

a) Karistusteadeete osakond.

b) Antropomeetria osakond.

c) Daktiilostoopia osakond.

d) Pääwapildistuse osakond.

e) Tehniline laboratoorium.

Kriminaal-politsei juures on erikool ja kriminaal
muuseum.

Töökorra.

Kõik jälgimise toimetused kriminaal asjus on
koondatud kriminaal-politseisse. On teadaanne kuri-
teost antud välispolitseile, teatab wiimane sellest
kriminaal-politseile, kes asjale käigu annab. Ühtegi
protokolli ei jaadeta kohtusse kriminaal-politseist
mõõda minnes.

Samuti saadetakse kriminaal-politseisse isiku kind-
lakstegemiseks kõik välispolitsei poolt wahialla
wõetud isikud.

Kuna juuremalt osalt Lääne-Euroopa riikides
jüüdistuse materjal kohtule ametniku ettekande
näol esitatakse, on Pariisi kriminaal-politseis, nagu
meil, tarwitusel ülekuulamise protokollid, mis üle-
kuulatawa poolt alla kirjutatakse.

Registratuur büroo.

Registratuur büroo on mahutatud mitmesse
suurde saali, warustatud kahetõrsete riulitega.
Siin on koondatud üle 3 miljoni mitmesugust regist-
reerimislaarti.

1) Karistusteadeete osakond. Pariisi kriminaal-

politsei jaab teated kõigilt Prantsusmaa kohtutelt nende poolt sündimõistetud isikute üle. Karistus-teadete osakonnas registreeritakse need teated raama-tus ja valmistatakse iga isiku kohta kaart, mis tä-hestiku järjekorras paigutatakse, moodustades karis-tatud isikute kartoteeki. Pariisi kriminaal-politsei poole pööravad kõik asutused, kes vajavad teateid kellegi isiku karistuse üle ja saavad siit teated.

2) Antropomeetria osakond. Siin on koondatud re-

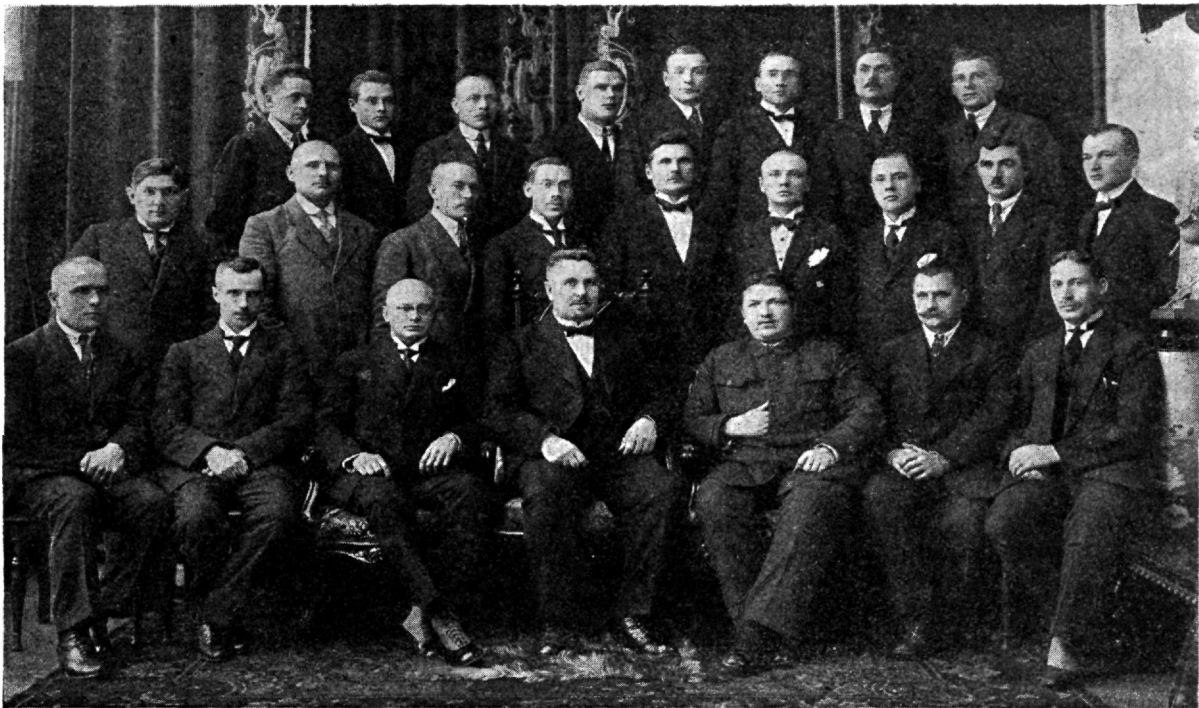
minuti jooksul iga üsikut järelpärimist mõis kont-rollerida.

4) Päewapildistuse osakond valmistab üleswõr-ted sündmuste paitadest, päewapildistab kõik Pa-riisis arreteeritud isikud.

Waremalt tarvitati Pariisi kriminaal-politseis registreerimise kaarte, kus olid antropomeetrilised mõõdud, näpujäljed ja kuhu kleebiti ka päewapil-did. Viimasel ajal päewapilte enam registreerimise

II Kõrgemate kriminaal-politsei ametnikkude kursus.

(Waata „Eesti Politseileht“ nr. 1 — 1923 a.)

Alumises reas istuvad: Krim.-pol. peawal. ülema abi Siit, prokuröri abi Kwald, kohtuministri abi Mahoni, kohtuminister Reichmann, prokuröör Wälbe, wauw. adm. Wiffeldt, krim.-pol. inspektor Wau; teise rea algul pahemal pool seisab prof. abi Kõul.

gistreerimise kaardid antropomeetriliste mõõdudega kõigi Prantsusmaal arreteeritud isikute üle. Pariisi kriminaal-politseile saadavad kõik teised politsei asu-tused nende poolt registreeritud isikute kaardid, ja-muti paljud mõõrad riigid. Kaardid on klassifitseeritud peamõõdude järele 3-s jaos: Pariisis registreeritud, mujal Prantsusmaal ja väljamaal registreeritud isikud.

3) Daktiloskoopia osakonnas on samuti koondatud registreerimise kaardid kõikide Prantsusmaal arre-teeritud isikute kohta, klassifitseerides daktiloskoop-i-lise vormeli järele.

Kaardid on niivõrd klassifitseeritud, et 5—10

kaartidele ei kleebita, koondades neid ise kartoteeki.

5) Tehniline laboratoorium, ühes päewapildis-tuse osakonnaga, toimetaib ekspertiise ja analüüse.

6) Otsitawate isikute ja otsitawate waranduste kartoteegid.

Otsitawate isikute arv on Prantsusmaal 6—7000 aastast. Asutus, kellel waja mõnda isikut, eht warandust otsida, pöörab selleks Pariisi kriminaal-politsei poole, kus otsimiskirjad walmis trükitakse ja kõigile politsei asutustele kätte saadetakse. 1907 aastast alates trükitakse otsimiskirjad broschüüri näol. Siin on mitmesse osasse jagatud ja päewa-piltidega warustatud: isikud, wäärtasjad, dokumen-

did jne. Kasta algul trükitakse raamatu näol, tas- kus kandmiseks kohases juuruses, tähestikuline ni- mekiri kõigi isikute kohta, kes 1. jaanuariks otsta- wateks jäävad. Need raamatud on määratud igale ametnikule kaapas kandmiseks ja asutustele kont- rolli hõlbustamiseks.

Ositatavate isikute kartoteel on korraldatud tä- hestiku järjekorras. Waranduste kartoteel — asja nimetuste, omaduste, materjaali ja teiste tunnuste kohaselt.

7) Kuritegude kontrollkartoteel. Suuremate kuri- tegude kohta valmistatakse kaardid, mis kartoteeki koondatakse mitmesuguste tunnuste järele: kuriteo liikide — tapmised, murdwargused jne., kahjutau- natajate nimele, sündmuse paiga eht täänamate ni- metuste järele. Nende kaartide järele on pikema aja tagant wõimalik silmapilk kuriteo üle teateid saada.

Parisi kriminaal-politsei ülema sõnade järele ol- la kuritegewus Pariisis peale sõda väga tõusnud. Peale rahutegemist, kui liitriikide sõjawäed Prant- susmaalt kodumaale saadeti, on paljud liitriikide kurikalduwustega sõdurid Pariisi ümbrusesse jää- nud ja kuritegewusele andunud. Salkadesse toon- datult, warustatud olles laskeriistadega, on nad palju kahju sünnitanud. Politseil on tulnud ras- ket wõitlust pidada, et neist salkadest jagu saada ja neid liitwideerida. Nüüd olla suuremad kuriteod raugemas.

See seisutord tuletab elawalt meele meie lähe- dat minewikku, kus 1920 a. peale rahutegemist Wenega, meil endistest sõduritest koondatud sõja- riistus töösälgaad jultunult tegewusse asusid.

Kriminaal-politsei ülemalt saadud andmete järele olnud kuritegude üldarw Pariisis ja Seine depar- temangus 1921 a. 55.000 ümber, nende hulgas tähtsamaid — 1587. 1920 a. olnud kuritegude arw wähje juurem. Tähele panna olla kuritegewuse wäh- jenemist.

Allpool mõned krim.-politsei ülema poolt awal- datud arwud Pariisi kuritegewuse statistikast, mis küll wähje arusaamatud paistawad kuritegude üld- arwuga võrreldes:

Kuriteo nimetus	1920 a.	1921 a.
Lapmised	240	230
Saawamised	265	319
Murdwargused	179	160
Autowargused	198	57
Kelmused	25	21
Sihiwargused	249	168
Poormawargused	146	61

Kuritegude arwu ametnikkude arwuga võrreldes, leiame, et Pariisi kriminaal-politseis tuleb iga ametniku kohta aastas keskmiselt 60 juurdlust, ku-

na see arw meie ametnikkude kohta 110 ümber on, seega ligi poole rohkem. Sellest näeme, et meie ametnikud töõga rohkem koormatud on, kui Pariisi ametiwennad. Seal juures ei saa unustada Pa- riisi liikumise ja teadete edasiandmise abinõusid, mis jälgimise juures suurt oja edendawad.

Belgia politsei oludest.

Minema aasta lõpul käis Stõteborgi politsei kri- minaal konstabel Belgias ja Prantsusmaal. Belgia politsei olude kohta kirjutab ta muu seas järgmist.

Antwerpenis on umbes 1100 politsei ametnikku (elanikke umbes 1 miljon), need jagunewad osalt ühetaoliselt 13 wahipiirkonda, 95 meest iga ühes. Ülemuseks on iga wahipiirkonna kohta 1 komis- sar ja 6—7 alampealikut. Teenistuse aeg on jaga- tud järgmiselt: 1. wahetus 9—2 homm. ja 11—5 õõjel, 2. wahetus 2— $\frac{1}{2}$ õht. ja 3. 5—9 homm. ja 6,30—11 õhtu. Nii on 8 tundi igas wahetuses teenistust, kuna iga 8-s päew on waba. Palka saab wahi konstabel 5.000 fr. aastas, mille juures kõrgem palk on 6.900 fr. Hariliku perekonna ülespidami- seks on arwatud mitte wäga nõudliku elamise wiisi juures 500 fr. kuus, nii et palga olud seal just kiitmise wäärt pole. Puhkeaega antakse alalistele politseinikkudele 16 wahetusaega, juwel 8 ja tal- wel 8. Politsei meeskonna tarwitada on oja „Ce- cil Hotellist“. Siin on neil peale kogumise ja lu- gemise tubade weel muusikasaal (oma muusika), wõimlemisjaal, supelushooneid, einesaal, kohwiru- mid ja magamise ruumid. Seal wõiwad politseinikud peredega mugawalt aega möõda saa- ta. Politsei ametisse pääsemine peaaegu sama nagu Rootsis, peab ainult peale flaami keele weel ühte wõõrast keelt õskama. Enne ametisse kinnita- mist tuleb kõigil politsetool läbi teha. Brüsselis — Lõuna Belgias on umbes 2500 politseinikku, elanikke umbes 600.000. Teenistusolud nagu Antwerpenis, palgab aga weidi madalamad, kuna elamine kulub sama kõrged. Wampalk 4.500 fr., kõrgem 6.500 fr. aastas. Wstimane palk saawutatakse 17 aastase teenistuse järgi. Kummagis linnas mak- setakse 25% palgast elutallidusliisa. Painult mak- setakse 25 a. teenistuse järgi 55 a. wanadusest ala- tes, ojakaua juba 15 teenistuse aastast peale.

„Suomen Poliisilehti“.

Politsei arwuline koosseis Daani- maal.

Daani politseiwõim seisab koos:

1) terwe maa jaoks on määratud üldine riigi politsei, mis koos seisab 1 politsei ülemast, 5 po- litsei inspektorist ja 480 lordinikust, kelledest 221 Kopenhagenis ja Frederiksbergi piirkonnas tegut- sewad;

2) kommunaal politsei. Kopenhagenis ja Frederiksbergi piirkonnas, wälja arwatud politsei direktor Kopenhagenis ja politsei ülem (Politimester) Frederiksbergi piirkonnas, seisab koos 3 politsei inspektorist, 12 politsei assistendist ja 1072 fordnikut;

3) mis ülejäänud maa kommunaal politseise peutub, siis loetakse peale wastawa politsei ülema (Politimestre) selle arwu 943 fordniku peale, kaasa arwatud spetsiaal korpus 128 fordnikuga, mis Daanimaas Schleswigi piirkonna jaoks määratud.

Rahwuswaheline politsei konverents.

Iga politsei ametnik soowib edu Rahwuswahelisele politsei konverentsile, mis New Yorgis ära peetakse. Inglise ehitajana wõtab osa sellest konverentsist pealinna politsei kommissar Sir Wm. Dorwood ning Pariisi, Berliini, Wiini, Madridi ja Rooma politsei ülemad.

Sarnane konverents on tingimata tarwilik ja usume, et see aitab suurel määdul lahendada probleemi, kuidas takistada kuritegijate tegewust, kes rahwuswahelisteks on saanud.

Meie oleme tihti jutustanud oma ajakirja weergudel, et uued kuritegija tüübid on walmiselt hästi arenenud (ja politsei ametnik, kes kawatseb niis-

guist istut tabada, peab ta wastawalt arenenud olema).

On fakt, kui üks suurem rööwimine lorida saadetakse Pariisis ja Pariisi politseil ei lähe lorida rööwijaid tabada nädala jooksul, siis peab ta paremaks neid üldse mitte enam otsida, olles arwamisel, et nad on sõitnud Berliini eht Londoni eht on teel keht Atlandi okeani, lääne poole. Teisets wõiks weel ette tuua wäärtuslikkude kalliskiwide wargust Londonis aprillikuul, misjuga Argentiina miljonaarile juulikuul ära müüdi.

Ülaltoodud asjaolude tõttu tunnustati tarwilikuks kõikide maade politseiwõimude koostöötamist, mille teostamiseks just New Yorgi konverents tocku kutsutakse.

Rahwuswaheline waras peab nüüd tundma rahutust, sest ta teab, et uued plaanid on teoksid ja uued meetodid on wälja mõeldud tema tegewuse takistamiseks ja ei lähe enam palju aega, kus ta ei tunne end sugugi kindlamana, kui harilik lohalik murdwaras. Nüüd on ta aeg tulnud, kus politsei ametnik wõib tõusta oma ametiootuse tipule. Tema peab olema isik laia silmaringiga, kiire otuswõimega; peab läbi ja läbi tuttaw olema loogu maailma rahwaste ja riikide kommete ning seadustega. Ta peab olema hea mõtleja, tark organisator ja peab alati kawalam olema, kui see, keda ta tahab tabada.

„The Police Chronicle“

Õigusteadusest.

Tsiwiil-õigus.

Wann. adw. K. Mikfeldt.

XIV. Waranduse kindlustamine (страхование) seisab selles, et üks isik — kindlustaja, assekurant (страховщик) kohustab ennast teatawa preemia eest jeda kahju ära tasuma, mida teise kontrahendi — kindlustatava assekuraadi (страхователь) warandus wõib saada teatawa õnnetu sündmuse läbi, ilma et wiimane ise selles süüdi oleks (§ 4359 ja järgm.).

Leping on tingitud toiming, sest kindlustaja kohustus algab ainult siis, kui õnnetus juba sündinud, mida kontrahendil silmas pidasid. Oli aga õnnetus enne lepingu sõlmimist olnud, näit. maha ärapõlemine, et ole kinnitamine maksew.

Leping on kahepoolne, sest üks kontrahent on kohustatud teatawat summat (preemiat) maksma, teine — kahju ära tasuma, kui õnnetus juhtub. Kindlustaja wõib füüsilise

wõi juriidiline isik olla, kuid harilikult on see wiimane — mõni aktiwa selts, sest kinnitamine nõuab suurt kapitaal. Kinnitajaks wõib olla kas asja omanik wõi muu isik, kelle waranduslikud huwid asja hukkaminemise puhul kannatada wõiwad, nagu pandipidaja, hoitulewõtja jne.

Leping on sõlmitud, kui pooled on toimingu alaliste punktide kohta kokku leppinud, nimelt asjade, sündmuse, kinnitamise tähtaja ja kinnitamise preemia ning kahju tasu ülemmäära kohta, sest tegelik kahju juurus selgub ainult pärast õnnetu sündmust. Mis puutub lepingu wormi, siis seadus kirjalikku wormi ette ei näe, kuid tegelikult saab kinnitamine ikka kirjalikult tehtud n. nim. police, kusjuures aga kinnitus seltside põhikirjade järel loetakse lepingu sõlmimise momendiks mitte poliitit, waid

koostungi väljaandmist selles, et isik on sooviavalduse sisse andnud ning preemia ja teised maksud ära diendanud.

Kinnitaja on kohustatud kinnitatud asju talletama (сохранять). Kui tema ise süüdi asja hävitamises või rikkumises, ei või tema ka kahjutasu nõuda. Peale selle peab kinnitaja kindlustajale kõtivatest oma varanduse muudatustest teatama, näit., et kinnitajast on puumajasse elama ajunud. On aga ettenähtud õnnetus sündinud, peab tema viibimata — mõne päeva jooksul sellest kindlustajale teatama (§ 4362; peale selle tuleb kohaldada kinnitus jeltside põhitraju).

Kindlustajal, omalt poolt, on ainult üks kohustus — jeda summat välja maksta, mis rikitud või hävitatud varanduse väärtusele vastab. Kui õnnetuses teegi kolmas isik süüdi, siis on kindlustajal, kes kinnitajale kahju ära tasunud, tema vastu regressi õigus.

Võpab kinnituse leping, peale üldiste põhjuste, veel: a) tähtaja lõppemisega, mis peale tema sõlmitud oli, b) lepingu täitmisega, s. o. kahju äratasumisega, kusjuures vajalike rikkumise eest vastutab kindlustaja ikkagi edasi, c) kui kinnitatud asi mõne muu lepingus ettenägemata hädaohu läbi hukka läinud.

XV. **Wolitusleping** (договоръ уполномочія) seisab selles, et üks isik (wolinit — повѣренный) kohustab ennast teisele (wolitajale — доверителю) — füüsilise või juriidilise isikule — teatavat ülesannet — käsundit (поручение) täita, harilikult ilma tasuta (§ 4363), ehk küll lepingu siju sellest ei muutu, kui mingisugune tasu saab pärast makstud. Peale W. G. S. on veel erimäärused wolituste kohta kohtu- asjade ajamiseks (Ts. Ap. s. §§ 245—251, 254, 1813) ja kauba asiade jaoks (Kaub. s. § 32 ja järgm.).

Wolinit toimib mitte ainult wolitaja arvel, vaid ka tema nimel, kusjuures waheteenistuslepinguga seisab selles, et wolitusleping on tasuta ning ühepoolne, s. o. ainult wolitaja on õiguse (aktiiv) subjekt, teenistusleping on aga kahepoolne, mõlemal kontrahentidel on teatavad õigused ja kohustused.

Wolitusleping tekib lihtsa kokkuleppega poolte wahel, kusjuures wiimased võivad oma tahtmist avaldada kirjalikult (wolitiri), suusõnaliselt ehk isegi waikides, kui jeda isiku teguviisist järeldada võib; näit. on kaubailmas reeglits saanud, et kui pere-

mees on oma äriteenijale (приказчикъ) mitu korda lubanud teatavaid toiminguid teha, siis tuleb sellest oletada, et wiimasei ka teistel jarnastel juhtumistel õigus on peremeest esitada.

Wolinitus võib olla üldse iga isik, sellele seaduse poolt lepingutesse astumine keelatud ei ole, wolituse objektiks — kõik toimingud, mis mitte tõblus- või seadusvastaseid ei ole. Wolinitule võib käsundada (поручать) üksikuid teatavaid asju ajada, n. n. eri-wolituse põhjal (по специальному уполномочію), üldse kõiki wolitaja asju juhatama n. n. uniuersaal- ehk kogu-wolituse põhjal (универсальное уполномочіе) ehk teatavat liiti asju ajada (завѣдывать дѣлами известнаго рода) n. n. üldwolituse põhjal (генеральное уполномочіе). Peale selle võib wolitada mitte ainult oma asju ajama, vaid ka võeraid (§§ 4371, 4372).

Wolinit on kohustatud käsundit hoolega täitma ning vastutab kõige wahemagi hooletuse eest, ükskõik, kas saab tema tasu või mitte, juhuse eest aga vastutab tema ainult siis, kui tema jarnast vastutust on oma peale võtnud (§§ 4375, 4377). On mitu wolinitit, siis vastutavad nemad solidaarjelt (§§ 4392, 3338). Harilikult peab wolinit oma ülesannet isiklikult täitma, oma kohustust edasi anda võib tema ainult siis, kui temal edasiwolitamise õigus on wõit kui ijaaralised asjaolud teda selleks sunnivad (§ 4380).

Wolinit ei tohi wolituse piiridest välja minna ja peab wolitaja juhtnõõrijid silmas pidama, wiimaste puudusel aga nii toimima, kuidas jeda oleks arwatavasti wolitaja teinud, kasu saada püüdes. Igatahes aga õigus jomingute tegemiseks (§ 4384) ning jassatsiooni kaebtuste jisseandmiseks peab wolitirjas otsekohe ära tähendatud olema (Ts. Ap. s. §§ 250, 1813). Astub wolinit oma wolituse piiridest välja, on tema tegewus ainult niitõrd maksen, kui käsundile vastab.

Võpaks on wolinit kohustatud wolitajale oma tegewusest aru andma, milles peab ära tähendatud olema tehtud toimingud ning saadud ja väljaantud summad.

Wolitaja omalt poolt on kohustatud wolinitule kõik tarwilikud ja kasulikud kuulud ära tasuma, selle peale waatamata, kas olid tegewusel soovitawad tagajärjed või mitte, ning wolinitu poolt sõlmitud kohustused omaks tunnistama, kui nemad wolituse piirides tehtud, ja kolmanda isiku ees vastutama (§§ 4393, 3110).

Lõpneb volituste lepingu poolte kokkuleppele, tähtsaja möödaminemisega, käsundi täitmisega, volituste tühistamisega volitaja poolt, mida viimane igal ajal õigustatud on tegema, kuid peab sellest volinikule ja kolmandale isikule ehk kohtule teatama (E. Sp. j. § 251), kusjuures kohus ei ole kohustatud uue voliniku määramist ehk ilmumist ootama. Tühistamine võib ka vaikselt sündida, kui volitaja ise käsundit täidab või sellest kedagi teist määrab. Volinik omalt poolt võib käsundist loobuda, millest aga volitajale õigel ajal peab teatama, et viimasel võimalus oleks asja ajamiseks teisi abinõusid tarvitusele võtta. Lõpneb volitus ühe või teise kontrahendi surmaga, kuid nagu tühistamise juures sellest momentist, kui volinik ja kolmas isik sellest teada saavad (§ 4409).

Nõuandmine (совѣтъ) ühe isiku poolt teisele ei sünnita mingit juriidilist vahetorda poolte vahel. Kellel on nõu antud, ei ole kohustatud seda täitma, niisamuti ei ole nõuandja kohustatud kahju ära tasuma, mida teine saada võib, välja ar-

watud juhtumist, kui nõu oli pahatahtlikult antud just selleks, et teisele kahju teha, ehk jällegi, kui isik oma peale tagajärgede eest vastutust võttis või nõu asjatundjana (въ качествѣ эксперта) antud (§§ 4415—4416)

XVI. Selttingu leping (договоръ товарищества) seisab selles, et faks ehk rohkem isikuid (selttingu liikmed — товарищи) oma varandusega ühendusesse astuvad teatava, seaduse poolt lubatud, sihi kättesaamiseks (§ 4266).

Selttingud võivad omi illesanneteks võtta mitmesuguste sihtide kättesaamist, nagu poliitiliste, usuliste, heategemate, professionaalsete, tööstuse, kaubanduse j. t., — kasusaamise või mittekasusaamise mõttes.

Nii siis on selts: 1) isikute ühing, kes kõik oma vahel ühesuguses juriidilises vahetkorras seisavad, 2) sellel seltsil on oma varandus, mis isikute liikmete sissemaksudest (взносы) koos seisab ja nende isiklikest varandusest eraldatud on. Sissemaksud võivad kas rahas või teistes asjades olla.

Kirjadest toimetusele.

Rodanikule lasteriista loa andmiseks nõutakse praegu maksma korralduse järgi 170 marka, sellest läheb:

1) Lasteriista loale tempelmartides 85 marka. Et 85-margalist tempelmart ei ole, siis tuleb kleetida loale:

a)	üks tempelmart	50 margaline;
b)	"	20 "
d)	"	10 "
e)	"	3 "
i)	faks tempelm.	à 1 mart.

Kokku 6 tempelmarti.

- 2) Lasteriista loa hinnaks Eesti Panka 15 mrf.;
- 3) Maafonnawalitsusele 50 marka;
- 4) Palwekirjale tempelmart 20 mrf.

Laenuühendisse tuleb muuseas näidata: 1) 85 marka tempelm. laster. loale; 2) 65 marka raharaam.; 3) 20 marka tempelm. palwekirjale.

Peale selle tulewad summad läbiläivate summade raamatusse kanda ja Eesti Panka ning maafonnawalitsusele saata loaajaate nimekirja juures.

See hulgaline tempelmartide kleepimine loa peale ja rahajummade osalt raharaamatuse mitmesse järku sissekandmine ning edasisaatmine nimekirjade juures teeb ametnikkudele liig palju täitja ülearust tööd.

Oleks soovitatav seda lihtsustada nõnda, et loa peale tempelmarte ei kleebitaks, vaid 85 mrf. ja loa hind 15 mrf. summas Eesti Panka saadetaks, kuna raha saatekirjades Eesti Panka, sama ka maafonnawalitsusele pole vajadust loaajaate nimesid üles lugeda; kontrollimiseks oleks sellest küllalt, kui lubade numbrid saatekirjas näidatud saavad. Igale loa nõudjale võiks rahamaksimist kviiteerida väljaantaval loal ja saadud summad lubade nimekirja järgi igapäewases kokkuvõttes läbiläivate summade raharaamatuse kanda.

Ametnik.

Toim. märkus: Sarnast korraldust, et rahajummad pank ja maafonnawalitsustele nimekirjade juures tulewad saata, pole poliitsei tehasutuse poolt tehtud.

Ametlik osa.

Kalapüügi seadus.

(Wäljamõte „Kiigi Teatajast“ nr. 43.)

I. Üldised määrused.

§ 1. Kalapüügi korraldamine ja järelwalwe käesolewa seaduse alusel pannakse põllutöministeeriumi peale, kellel õigus on selleks otstarbeks määrusi wälja anda.

§ 2. Kui mitme omaniku päralt olewates wetes korralik kalastus selle tõttu kannatab, et üfsitud püügiõiguse omanikud, kuigi ilma kalapüügi seadust rikkumata, ent liig sagedasti ja intensiivselt kala püüawad ja kalade arv ning kalasaak selle tagajärjel wähenema hakkab, siis on põllutöministeeriumil õigus üfsitute püügiojanikkude kaebuse põhjal asjataohase uurimise järele kalapüüki neis wetes ajutiselt kõigile püügiõiguse omanikkudele ära keelata, nendele ette panne teatava tähtaja jooksul oma mahel kofku leppida püügi korra kohta, mille alla kõik püügiõiguse omanikud peawad paenduma. Kofkulepe peab olema kirjalik ja kõigi püügiõiguse omanikkude poolt alla kirjutatud. Kofkulepe pannakse põllutöministeeriumile kinnitamiseks ette, kes tema kinnitab, kui ta korraliku kalastuse nõudmistele wastab. Kui püügiõiguse omanikud põllutöministeeriumi poolt määratud tähtaja jooksul ei ole kofkuleppele jõudnud, siis on põllutöministeeriumil õigus kalapüüki niisuguses meefogus eht tema üfsitutes osades fundmääruste läbi korraldada.

§ 3. Merel, Peipsi ning Pihkwa järwes mõitwad kõik Eesti Wabariigi kodanikud wabalt ja talistamata kala ja meriloomi püüda, wälja arwatud need erandid, mis käesolewa paragrahwit märkus 1. tähendatud.

Märkus 1. Käesolewas paragrahwis tähendatud wetes on põllutöministeeriumil õigus lohtades, kus see rohke saagi wõi muude eriliiste põhjuste tõttu tarwilik on, kalapüügi õigust wälja rentida, misjaguse juhtumisel rendilepingu kestwuse jooksul lepingus ettenähtud aastaaegadel kellegil muul peale rentnikkude õigust ei ole neis lohtades kala ja meriloomi püüda.

Märkus 2. Kalapüügi õiguse wäljarentimisel on eesõigus kalameeste ühingutel. Kalapüügi õigust edasi rentida on keelatud. Sellest keelust üleastumise korral kaotab rendileping maksuwuse, kuna lepingu põhjal fiksemakstud rent ja muud summad riigi kasuks jääwad. Ühtlasi kaotab süüdlane õiguse wite aasta jooksul kalapüügi õigust rentida.

Märkus 3. Wäljarenditawad kalapüügikohad määratakse kindlaks seaduslikes korras. Kuni 1. jaanuarini 1925 a. jääb Wabariigi

Walitsusel õigus wäljarenditawaid lohti ära määrata.

II. Keelatud püügiwiisid.

§ 4. Kalapüüki on keelatud:

a) lõhkwate, mürgiliste ja kalu uimastawate ainetega;

b) abinõusid tarwitades, mis kalade rahulikule kudemisele kahjulikud on, nimelt: hirmutada kalu mitmesugust kolinat ja lärmi sunnitawate riistadega, milledega lootfikut (paati) eht wee põhjas olemaid liwe wastu peksetakse ja niiviisi kalu wõrku hirmutatakse.

Märkus. Põllutöministeeriumil on õigus keelata teataval ajal ja lohtadel püüki wästrate (ahtingute) ja teiste riistadega, mis kalu wälispidi haawawad.

III. Seaduses lubatud püügiwiiside kohta käiwad määrused.

§ 5. Rootade ja wõrtude kõige wätssem filmade küljemõõt kahe sõlme mahel niistes olekus, wõib olla lõhe ja mere forelli (*Salmo trutta*) püügiks — 6,5 tsentimeetrit, siigade, judatate (kahade ja lacitate) püügiks — 4 tsentim., hawide ja ahwenate püügiks — 3 tsentim., räime püügiks — 1,25 tsentim., filu püügiks — 1,2 tsentim., meretindi ja räabise püügiks — 1 tsentim. ja teiste kalade püügiks — 2,4 tsentim., sama mõdi on ka maksu teiste niidistõlmitud püügiwiiside kohta, kuna niidist mõrrad, mis kõrgemad on kui 1½ meetrit ja mitte räimepüügiks ei tarwitata, wähemalt 3,5-tsentimeetrilise filmamõduga mõitwad olla. Magedas wees tarwitatawad mõrrad, mis üle 1 meetri kõrged on, ei ole lubatud mitte wähemate kui 4-tsentimeetriliste filmadega tarwitada.

Märkus 1. Selle määruse alla ei käi tindimõrrad ja muud Peipsil.

Märkus 2. Noopära lõpuots wõib olla talwenoodal 7 jala pikkuselt ja suwenoodal 4 jala pikkuselt 5-millimeetriliste filmadega.

Erakorradel wõib põllutöministeerium luba anda wähemafilmaliste püügiwiisidega kalu püüda.

§ 6. Wähema kalaligi tarwis määratud püügiwiiside ei wõi mitte niisugusel lohal ja ajal tarwitada, et ka juuremat liiki kalad sellega tuntawalt suurel arwul wälja püütakse. Tindi, räabise, witi dika ja räime nootafid wõib teiste kalaliikide püüdmiseks tarwitada, kui nende päraotsa tihedafilmalise wõrgu ajemele püütawa kalaliigile wastaw wõrk wähemalt 5 jala pikkuselt päralõpule pannakse.

§ 7. Mõrraeadade ja teiste lattiidest ehitatud püügiwiiside lattiid wähe peab wähemalt 2 tsentimeetrit lai olema. Niisama peab witsmõrradel wits-

labe wahje wähemalt 15 millimeetrit olema. Tihedamaid mõrdasid võib ainult filmudepüügiks 1. augustist kuni aasta lõpuni tarvitada.

§ 3. Püügiriistabel, mis mitte niidist, vaid muust materjalist tehtud, peab kõige wähem filmade suurus samasugune olema, nagu sellele vastawatel niidist püügiriistadel.

IV. Kalapüügiriistade tarvitamise kord.

§ 9. On keelatud üle jõita kalapüügiriistadest, mis lahtises meres eht mõnes teises wees wäljaspool üldist sõiduteed wälja pandud ja alamalnimetatud märkidega; tähendatud märkideks on tumedawärviline lipp, mille pikkus ja laius ei tohi olla alla 20 tsentimeetrit, mis ühe ujuwa aluse peal ja wähemalt $\frac{1}{2}$ meetrit weepinnast kõrgemal lehwib. Heljuwate wõrkudega püüdes peab heljuwal paadil iga külge paistew walge tuli olema.

§ 10. Kõik seisupüügiriistadega kalapüüdjad on kohustatud oma püügiriistade külge wee peale laualesti kinnitama oma nime ja elukohta selgesti ära tähendades.

§ 11. Jõgedes noodaga püüdes on keelatud üle tase kolmandiku jõe laiusest korraga läbi tõmmata, niisama on keelatud mitu noota korraga ühe loomuse kohta peal tarvitada.

V. Keelu määrused.

§ 12. 10. maist kuni 15. juunini on järwehes kalapüük keelatud igasuguste tõmbepüügiriistadega, mis niidist tehtud.

Märkus 1. See määrus ei käi Peipsi ja Pihwa järwe kohta.

Märkus 2. Eratordabel on põllutöministeeriumil õigus keeluaega pikendada eht lühendada.

§ 13. On keelatud püüda, müüa, osta ja ühest kohast teise wadada lõhesid ja angerjaid alla 50 tsentimeetrit, mere forellid alla 35 tsentimeetrit, siigu ja judalaid (kohasid) alla 30 tsentimeetrit, wimmasid, linastid ja säinaid alla 20 tsentimeetrit, lestasid ja kwiilestasid alla 15 tsentimeetrit nina otsast kuni sabaoimude kõige wiimase otsani ja wähte alla 10 tsentimeetrit nina otsast kuni laska lõpuni.

§ 14. Igasugune wähjapüük on keelatud oktoobri-, nowembri- ja detsembrikuuul. 1. jaanuarist kuni 15. juulini võib ainult isaseid wähte püüda.

§ 15. Põllutöministeeriumil on õigus teaduslikuks otstarbeks teatawatele isikutele lubada keelatud püügiriistadega keelatud ajal ja kohtadel kalu püüda.

§ 16. Kalu ja wähte alla alammõõdu võib püüda ja elusalt müüa, osta ja ühest kohast teise wadada, kui nad tiikidesse, järwehesse eht muudesse weelugudesse kaswatamisets määratud.

§ 17. Satuvad kalad eht wähjad keelatud ajal eht lubamata suuruses püügiriistadesse, siis peab neid wiibimata wette tagasi lastma.

§ 18. Mai- ja juunikuuul on kalapüügi juures müta tarvitamine igal pool keelatud.

§ 19. Sel ajal kui jõgedes juuremad kalade rändamised on ja nad wastu wett üles ujuwad, on selle läheduses, nimelt jõejuu ümbruses, igasugune tegewus, mis kalu hirmutab, nagu jõepõhja puhastamine bagerimasinaga ja lõhkeainetega lõhkumine ja muu sarnane tegewus keelatud.

§ 20. Eespool keelupiirkonda, kus kewadel tudejad kalad on, peab igasugune kala- ja wähjapüük 1. aprillist kuni 15. juunini ära jääma. Keelupiirkondades, kus sügise tudejad kalad on, ei ole lubatud kalu püüda 1. septembrist kuni 1. detsembrini.

Märkus. Keelupiirkonnad määrab ära põllutöministeerium, samuti jääb tal õigus üfskutes kohtades keelu aega pikendada wõi lühendada.

§ 21. Keelupiirkondades ja nende lähikonnas ei ole lubatud keelu ajal lõhkeainetega lõhkumine ega muu sarnane tegewus, mis kalade rahulist tudemist takistab.

§ 22. Kennid ja torud, mis wett wesiwataste eht turbiinide peale juhivad, peawad nii korraldatud olema, et kalad sinna sisse ei pääse. Kui selleks sissewoolu awause ette wõre tehakse, siis ei tohi wõrekepikeste wahje mitte üle 20 millimeetrit olla.

§ 23. Keelatud on loomusekohtasid weelogu põhja peale asetatud ja jää sisse pandud takistuste läbi rikkuda.

§ 24. Kalaaedade ja tõkete ehitamist ja seisupüügiriistade ülesseadmist jookswatasse wetesse, millede kohta iseäralist määrust ei ole, lubatakse, kui wesi on ühe omaniku piirides, kuni woolu keskkohtani, aga kui woolu keskkoht piiriks on, siis igal omanikul oma oja pooleni, kuna wähemalt pool woolawast weelogust täielikult igasugustest seisupüügiriistadest waba peab olema.

VI. Seaduse teostamine ja järewalwe.

§ 25. Kalasaajanduse ülewaataja, kes riigi poolt kalapüügi kaitseks on määratud, niisama ka rannawalwe ja politsei ametnikud on kohustatud selle järele walwama, et kalapüügise puutuwad seadused ja eeskirjad täpisealt täidetakse.

Ülemalnimetatud isikud on kohustatud kalapüüdjate kaitseks wälja astuma, kui neile seaduswastaseid takistusi tehakse.

§ 26. Rahukohtu trahwiseaduse § 57-das ettenähtud rahatrahwi ülemmäär tõstetakse 10.000 margani ja lisatakse § 57-dale juurde järgmised määrused:

Märkus 3. Keelatud püügtriistad, samuti ka keelatud püügi ajal ja kohal leitud püügiriistad konfiskeeritakse.

Märkus 4. Käesolevas paragrahvis ettenähtud rahatrahvi alla langewad ka need, kes rikuvad kalapüügi seaduse § 2-ses ettenähtud põllutööstusministeeriumi poolt kinnitatud kokkulepet mõi tema poolt avaldatud sundmäärust.

§ 27. Alamõddulised kalad ja wähhjad, kui nad wettelaskmiselks lõlmatad on, wõdetakse ära (konfiskeeritakse) ja antakse ilma tasuta ligemale heatege- wale asutusesele ehk waestele.

§ 28. Põllumajanduse seaduse (W. E. R. XII I. II jagu lüstaw selst. hojaisim.) §§ 560—572 ja Balti Grafeaduse §§ 1029 ja 1032 ühes märkusega kaotawad maksuuse.

§ 29. 1) Balti Grafeaduse § 1034 juurde lisa- takse järgmine märkus:

Märkus. Juhatumistel, mis ette nähtud kalapüügi seaduse § 2-ses, on põllutööstusministeeriumil õigus kalapüüki mitme omaniku päralt olemates wetes ajutiselt ära keelata ja kala- püüki sundmäärustega korraldada.

2) Balti Grafeaduse § 1038 juurde lisatakse järg- mine märkus:

Märkus. Iseäralised kttendused kalapüügi juhtes on ette nähtud kalapüügi seaduses.

Algkirjale allakirjutanud

Riigikoogu abiesimees R. Wirma.

Sekretäär T. Kalbus.

„Riigi Teataja“ nr. 68—75 ssu.

Nr. 68/69. Sunduslikud määrused maksude wõtmise kohta omawalituse kulude kattets ja res- toraanides, trahterites jne. alkohoolsete jookidega kauplemise aja ja korra kohta Wiljandi maakonnas.

Nr. 70. Siendus üldise arweaduse muutmise seaduses ettetulnud trükitwigade kohta. — Määrus Sindi Lõdja ujuwõllast laewade, parwede ning puude läbilaskmise kohta. — Määrus Torialuse ujuwõllast parwede ja puude läbilaskmise kohta. — Määrus riigiraudteede jaamade nimestiku täien- damise kohta. — Määrus Harju maakonna Anija, Jõelehtme ja Nehatu waldade piiri õiendamiseks. — Määrus Wiru maakonna Sõmeru ja Rägä- mere waldade piiri õiendamiseks. — Juhtnõõrid wõdi hindamise kohta wäljameo kontrolli teostamisel.

— Sundmääruste tätenus lõbustusmaksu wõt- mise kohta Pärnu linnas. — Nimetused, ameri- puhkus. — Teadaanded E. W. kodakondsusest lah- kumute üle. — Tallinna linnawalituse teadaanne kustusutusele langemud linna obligatsioonide kohta. — 6.jaost. lõõkaltse komisjari ringl. kinnitu- ameti teadaanne.

Nr. 71. Määrus isfemaaliste takside järgi wa- hetatawate tähitud postisaadetiste kaotsimineku pu- hul maksutawata tasu kohta. — Määrus Paadremaa ja Saulepa waldade piiri õiendamiseks. — Korraldus Eesti Wabariigi 100-margaliste kasjatähtede kohta. — E. W. 100-margalise riigitasutähe kirjeldus. — Juhatuskiri tulumaksu seaduse § 22 tähttamiseks. — Sunduslik määrus loomade karjamaale ajamise kohta Kuresaare linnas. — Nimetused. — Saad- jalu linnawalituse teadaanne 1923 a. linnamal- jude ja nende maksimise tähtaegade kohta.

Nr. 72/73. Raudteede tehnilise eksploatatsooni määrused. — Määrus Mokrifi küla Wastfeltina wal- last eraldamise ja Misjo walla külge liitmise koh- ta. — Määrus Eesti-Läti wabeliste piiriäärsete le- telefoniühenduste kohta. — Määrus Jõhwi wallas, Wirumaal asuwate riigimaade kasutajalt nduta- wa liikumata waranduste maksu õiendamise täht- aja pikendamise kohta. — Korraldus küpsustunnis- tuste andmise kohta sõjawäe tehnikakooli lõpeta- jalle 1923 a. — Teadaanded E. Wabariigi koda- kondsusest lahkumute üle. — Teadaanne tempel- maksu asjus. — Posti peawalituse teadaanded.

Nr. 74. Määrus asunikude ehituslaenu wälja- andmise, tagasihmaksimise korra ja laenu kindlus- tuse kohta. — Juhtnõõrid asunikude ehituslaenu wäljaandmise korra kohta. — Määrus 1923 a. tu- lumaksu asjus maksukohuslaste nimekirjade wäl- japanemise kohta. — Posti peawalituse teada- anded.

Nr. 75. Määrus awalikkude lehkoolide seaduse elluwõtmise kohta. — Määrus Eesti Sordiparanduse jeltisile antawa riiklise laenu wäljaandmise korra, kindlustuse ja tagasihmaksimise kohta. — Määrus krediidu tarwitamise kohta laenu andmiseks kala- meestele. — Määrus aeru-, kalameestepaatide ja wäiksemate laewade registreerimise kohta merel, Peipsi ja Pihkwa järwedel. — Määrus kaupade wäljameo kohta.

Mitmesugust. Ringreis mööda Berliini öölokaale.*)

Kriminaal-kommissar Ernst Engelbrecht, Berliinis.

See oli just leiköö ajal, kui meie Friedrichi tä- nawal jaama ees kohtasime, panga juhataja, wab- rikant oma daamidega, kriminaal-asüstent Krähe ja mina. Suwitaw lootus õõ olla mu nelja kaas-

lasele, kes usaldasid mind teejuhiks ringreisul möö- da Berliini kuritegijate keldreid, ja ma arwan, et need tunnid saawad mu nelja tuttawale laua mä- lestuses seisma.

*) Kirjatüki autor on sama isik, kellest „Waba Waa“ kirjasaatja Berliinist (Waba „Waba Waa“ nr. 65 j. a.) kirjutas, kui „jalajase õõdelu lõbustusite kardetawamast waenlasest“.

Rõige pealt Marietaskinosse Marie tänawal! Rõh-
wit kestmises suures, kõrti eesruumi taga asub
juurem tuba. Walgepeaga kõrtimees võtab meid
vastu ühe naeratava ja teise nutva silmaga, kuid
avab filmipilt ukse taha tuppa. Meile awaneb
haruldane pilt, umbes 30 meesterahvast hõljuvad
paaris waltseri helide saatel, mis tulewad kuul-
dawale klaveri klahwidelt, mida keegi noormees
armutult taob. Leiame täiesti eralduna ainult ühe
naiswõõra, teised kõik ainult mehed, suuremalt
osalt noored inimesed, aga nende keskel ka elata-
nud raugad. Paarid näituvad heas wahelkorras
olema, mõni õrn, armas pilt libiseb ühe juurest
teise juure, ja keset saali, tantsu ajal, jagawad
mehed oma wahel kallistust, kaelustust ja suudlust.
Meie wiibime Berliini kuulsamas päderastide lo-
kaalis, kus ainult homoseksuaalsed meeskobanikud
käiwad. Ka need üksitud naiswõõrad awalduwad
peagi oma õiget loomust, need on harilikult mees-
terahwad, kes harjunud kumbe järele naisterahwa
riideid kannawad, suuremalt jaolt noored inime-
sed — awalikult naise tüüpi, teda ainult asjaste
põhendamata istud kui meesterahvast võiwad ära
tunda.

„Ora komisjar, istuge ometigi meie juure“,
palub üks sarnastest „daamidest“. Ja meie täidame
heal meelel lahet ettepanekut, millega „Trudchen“
meie poole pöördus. Trudchen on meeldim, ilus
noor „titarlaps“, wawalt 25 aastane ja kuulub
oma saleda tehaehitusega ja täiesti ehitate piltade
juustega ühels ilusamatest omasuguste seas. Ja
„Trudchen“ teab kõiki, tunneb kõiki ja teab alati
midagi uut ja huwitawat jutustada.

„Trudchen“, sündinud Paul Haberstroh, anti
1912 a. pagari juure õpilaseks ja 1918 a. wõeti
teda nekrutiks. Kuid siin ei olnud ta kohane ja
grenadeer „Trudchen“ sai warsti teenistusest wa-
bastatud. Sellel lühikesel teenistusajal suutis
„Trudchen“ Berliini homoseksuaalsetes ringkonda-
des teatawat kuulsust wõita; waimustatult jutus-
tab ta igatühele sellest ja ostab oma teadmisi ka
kohe temasse puutuwate aeglehe wäljalõigete ja
ametipuhkuse tunnistusega lõendada.

„Trudchen“ „hummeldab“ Sindeni all, nagu seda
teisedki, aga tal on ka alalisi sõpru. Üks nendest is-
tub praegugi tema kõrwal ja walwab armulade-
dalt oma „kallima“ iga sõna ja liigutuse järele.
Umbuslikku pilguga waatleb „Trudchen“ mõlemaid
daami. Nähtawasti ei ole ta kindel, kas need kõi-
selt naisterahwad on, wõi on ehk samasugused
meesterahwad „naistekoore“ sees, nagu temagi.
Alles siis, kui ta wahwa wõttega daamide õigus-
liku olemise üle otusele jõudnud, on ta rahulik ning
rõõpab heal meelel temale annetud „moffat“.

Uga meie tahame edasi teise miljõõsse!

Kell on ½1 õõjel. Dranienburgi wärawas on
hilise aja peale waatamata weel elaw liikumine.
Siin lohtab tüdruk oma „Emili“ ja siin kui ka

teistes lugematq arwu õõlokaalide ümbruses pan-
nakse nii mõnigi kallaletungimine ja rõõwimine
toime.

Kaks kelmi terwitawad meid, wanem neist on
alaline karistumaja elanik, kuna teine noorem —
kuulsatsjaanud jooksi. Samal hetkel on meie sin-
wiibimiseft teada; mitmed julmid kujub liiguwad
meist möõda, meid hoolikalt ja umbuslikult sil-
mitsedes. Kõitselt ilmuwad meie ette kolm noort-
meest kurtegiate ametkonnast. — Kus on Engel-
brecht? Ja peab siin olema, meie lõõme ta maha,
— hoopleb ahwardades üks neist. Kui tema aga
minule ja mu ustawale Krähele — madudepüüd-
jale — korras filmi waatab, kaotab tema ja ta
kaaslasted julguse ja on õnnelikud, kui puutumataft
terwe nahaga pääsewad.

Kui meie jõõdsime Siini tänawale, õi kell juba
kaks. Karl — ufsehoidja lasseb meid siisse ja 12
trepiastmega õleme keldris. Meie õleme rõõmusta-
walt õllatatud, sest piinlik puhtus walitseb igal
pool, täiesti wärskelt üle tõmmatud ja uuesti ta-
petseeritud; puhtad toolid ja lauad meelitawad
aega wiitma. Siin on publikum igatahes palju
parem, kui teistes „pulsongi keldrites“, seisab aga
suuremalt jaolt tuntud kelmidest ja nende tüdruku-
test koos. Kõik püüawad aga hoolega oma õlalpidamist
lokaali wõlimusega kottukõõlla wiia ja rahu ja
lorda alal hoida.

„Dattiotto“ mäletab weel selgesti, kuidas piff
Krähe teda kawalasti tüsfas ja ta ei wõi seda
komisjarile andeks anda, et wiimane Jerusalema
tänawal mänguklubi tabamisel teda just kinni püü-
dis. Siiski kinnitab tema, et oma waenlast, krimi-
naal-politseit ametnikke, peab austama.

Ka tüdrukud peawad endid „kumbeliseft“ õlewal.
Kui „Dattiotto“ häbematuks muutub, juhib „Blond
Grete“ tema tähelepamu selle peale, et ka daamid
seal wiibiwad, ja nüüd jutustab Grete oma elu-
lookõõku. Juba kuus kuud on tema järewalwe all.
Selle peale waatamata olla tema siiski wiisatas
titarlaps, — jutustab tema.

Augusti tän. 3 — ei ole ufsehoidjat näha, keller
on sulatud. Sigilõõheduses sammuwad kaks kriminaal
ametonnikku, huwitatult maja waadelbes. Keldri wi-
mase atna juures seisab mees õõpesus. Kui sealt
mõõda sammume hüüab ta meile tasakesti: „Siis kui
„rohelistes“ lahtuwad!“ Ja meie lahtume kõik kuue-
kest, tuleme aga hiljem kümne minuti pärast ta-
gast, kus meile ust awatakse.

Jõõlegi teistsugune pilt. Kolmes keldritoas umbes
40 wõõrast. Doored nõõfooned lasewad oletada, et
siin wiibiwad „tegumõimsad mehed“, kes igasuguse
hõõõõhuga ostawad oma lõõõõ lorda saata, „raha-
kappide kallal urgitseda“ ja muutraudu õjawalt tar-
witada. — Tagumises toas on sõõõwa, mille tuge
punane ripskalts katab, mis weel endisest toreduseft
tunnistust annab.

Kui tase kohvi joodud — läheb meie teekäik edasi, hoolimata sellest, et kõrtsi peremees ärdalt palub veel natukeseks ajaks jääda aega viitma.

Kell on juba neli, kui meie pahatuulsusega „kafakombide keldrisse“ astume. Mitte ühte lauda ega tooli ei ole enam saadaval. Suurem osa wõõrastest rüüselwad laudade ja letti ümber, hoides käes pudelik „külma puljongiga“. Klaasid on siin luffusašjats, ja „külma puljong“, nagu harilikult Bagenhofi musta õlut nimetatakse, maitseb ju pudelikst juues kõige paremini. Laulettides peitub ipeäraline meeldiwus, kuid ma ei tohi wiisakufeta olla ja tahan parem waitida.

Kõrtsi peremees ilmub meie juure ja naeratab rahuliku näoga. Kri õitseb hästi, wõõrastel on jannu ja „Mariet“, s. t. raha.

Üks kahwatu noor tütarlaps waldab meie huwi. Häbelikult, peaaegu arglikult pilwab ta nurgast ukse poole. Meie daamid ei saa sellest aru, kuidas nii kena tütarlaps sarnasesse seltskonda on sattunud. Kuid korraga hülgawad tütarlapse filmad. Üks noormees astub keldrisse, sammub otse tema poole ja haarab tema käest kinni. Naeratades terwitab tütarlaps teda. „Ma olen juba 5 „pruuni“ teeninud, nüüd tahaksin korrats ka puhata.“ Meie aimame seda pilti ja saame sellest aru.

Keldrist lahkudes käib kõigil mu seltsilistel külm wärin üle keha. On küllalt pilita nähtud, et pilku hetta inimese elu sügawusesse, mis tõstetele mõietele sunnib. Mõtiskledes ja waitides lahkume üksteistest.

* * *

Kui aruanne (raport) Henry Ford'i uue ülesleiduse kohta õige on, siis on see mõnest küljest suureks abiks politseile.

Ta leidis üles kiirusemõõtja (spudometer), misjagune, kui automobiil sõidab kiirusega 30 miili tunnis, näitab rohelist walgustust, kui kiirus on 40 miili tunnis, on walguš punane, kui aga sõidab 50 miili tunnis, siis mängib ta kurba matuse-laulu.

* * *

Meie oleme šagedasti jutustanud, et täiesti wõimalik on, et mõni kolmanda järgu politsei ametnik, kes oma waba aja tarwitab edasiõppimiseks, huwiga on oma igapäewaste ametikohuste täitmise juures ning andub tööle logu hingega, wõib tõusta kuni

politsei ülemani (s. o. kõrgemaks politsei ametnikuks).

Dibhami politseis (Inglismaal) on seni neliteist politsei ametnikku, kes ametisse astusid liht politsei ametnikkubena, ühendatud politsei ülemateks ja saadetud wastawatele kohtadele teistesse linnadesse. Sealne politsei ülem wõib uhtufega tähendada sarnase rekordi peale, sest ükski politsei Inglismaal, iegi mitte pealinna oma, ei ole suutnud kaswatada nii palju tubliki mehi. Nende meeste edu, mis oli kätte saadud energilise töötamise tagajärjel, peaks õhutajaks olema kõigile teistele politsei ametnikkudele.

* * *

Whitehaven'i kohus waatas läbi kohaliku politsei ülema palme muusika ja laulu luba asjas Grand Hotellile, Whitehaven'is. Oli ette pandud sisse seada traadita telefon, milleks aga politsei ülem ei tahtnud luba anda, põhjendades seega, et traadita telefon takistaks politsei järelnalwet.

Kindlad juhtnõõrid oleks tarwilikud läbirääkimisteks traadita telefoni sissejeades lubade asjus. Praegu on 6—7 kohtunikku asja arutamiseega ametis, kuid kohtunikude logu näib awaldawat poolehoidu uuele ülesleidusele.

„The Police Chronicle“.

Uuemast kutselirjandusest.

Kriminaal-politsei peawalitsuse ülema abi A. Pitt'i juures on wälke 31. Iht. raamatulene ilmunud: „Mida peab iga kodanik teadma kuritegude jälgimisest ja kuidas wargust ära hoida“.

Õstimeses osas tutwustab autor lugejaid nende kõige elementaarsemate teadmistega, mida tõesti iga kodanik sellest alalt teadma peaks, et kuriteguse wastu wõitlemise tööd politseile kergendada. Kuriteguse, kui üldise seltskondlise pahe wastu wõitlemine, peaks wõimaluse piirides iga kodaniku kohus olema, eriti aga jälgimist toimetawale asutusele kõgiti abiks olles, nagu see ka mujal isiwiliseeritud mail wiisiks. Et aga kodanik sel alal kasulik wõiks olla, peaks tema wähemalt algteadmistega jälgimise alalt tutaw olema, wastasel korral wõib tema heatahlikkus wäsiupidiseid tagajärge anda. Sels ka ülsalnimetatud raamatule. Ütne käsitus on wäga lohkumõilisk ja tohiks küll isiwilisel suurematele hulkadele, kellele ta peaaesjalikult määratud, täiesti arusaadam olla.

Küsimused ja kostmised.

Raiooni ülem R.-f. Küsimus. Rahukohtunik saadab täitmislehe politseile, kus otsustatud: „... maatiikl MM pidamisest ära võtta ja MM-le pidamiseks anda.“ Kuidas tuleb jarnasel korral talitada ja kohtu otsust täita, kui kohtja kohale ei ilmu maatiiklile üle andma ja kui nimetatud maatiiklil kindlaid piiriseid, s. o. piiri tulpaid ei ole. Ei või ju nõuda, et politsei raiooni ülem ühtlasi ka maamõdaja peab olema, kes kaarte ja aparate tunneb.

Vastus. Tsiv. Ap. S. § 1426 ja järjuniste põhjal ei talista kohtja mitte kohale ilmumine maatiiklile üleandmist, waja on ainult kaks tunnistajat. Mis puutub üleantawa asja kirjeldusse, kui seda ülemõdaja poolt nõutakse (§ 1421¹), siis pole seal suugi maamõdajast waja, waid tehakse seda wälja ühtlasi selle järel, kui palju wäljeks hindamiseks andmeid olemas.

Nr. 1835. Noorem kordnik. Küsimus. Kas võib politsei noorem kordnik, kui teinud kindlasti teada on, et kusaail majas asub kuritegija ehk salawiinawõletaja juu. ja kui raiooni ülemat käepärast saadawal ei ole ning asjaolud ajawitumist ei luba, seaduse ettenähtud korras tunnistajate juuresolekul läbiotsimist toime panna ning sellekohast protokollu kokku seada?

Vastus. Kordnikul seda õigust ei ole. Sarnasel juhtumisel tuleks kordnikul katse järelewalwet korraldada ning kites korras ülemusele asjaoludest teatada.

Nr. 897. Lugeja J. O. Küsimus. Kas on finoomanikku wõimalikk wastutusele wõtta selle eest, et ta esimesel ülestõusmise piihal oma finos pilte näitas. Jaatawal korral misjugu seaduse põhjal.

Vastus. R. N. S. § 29 põhjal.

Wäljaandja: Toimetuskomisjon.

Wastutaw toimetaja: G. Maddison.

Tegelik toimetaja: R. Rogermann.

Kuulutused.

Tunnustakse maksusetaks järgmised isikutunnistused:

Kennit, Marie Matsi t. (5707)
 Noortoots, Olga Joosepi t., w. a. Põhwi pol. jsk. 2. 3. 20 a. nr. 943. (9571)
 Madik, Priido, w. a. Tall. I. pol. sadama jsk. 4. 12. 19 a. nr. 103. (10198)
 Redak, Anni Siiri t., w. a. Sindi aleviw. 16. 7. 21 a. nr. 34. (10398)
 Taakel, Peeter Märdi p., w. a. Wiljandi I. pol. jsk. 20. 12. 19 a. nr. 5551. (10399)
 Wiilop, Jaan Hansu p., w. a. Wiljandi I. pol. jsk. 23. 12. 20 a. nr. 7173. (13151)
 Smelwi, Hantsel Gofche p., w. a. Tartu I. pol. ülema p. 22. 6. 22 a. nr. 156. (13152)
 Mitgatšew, Wasiili, w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. (10616)
 Kurik, Karl, nr. 599. (10700)
 Jürgenson, Aleksander, nr. 497. (13751)
 Toomik, Heinrich, nr. 371. (13752)
 Martin, Johannes, nr. 748. (13753)

Lepik, Elfriede, nr. 719. (13754)
 Mets, Rudolf. (13755)
 Borisow, Wladik. (13756)
 Morosowa, Wladotja, nr. 995. (13757)
 Feder, Mari Märdi p., w. a. Tähtwere wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 81.
 Seer, Johannes Jaani p., w. a. Väike wallawal. 26. 11. 22 a. nr. 134.
 Saar, Helene Karl t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 10. 12. 19 a. nr. 4498.
 Ruusk, Johann Märdi p., w. a. Pajusi wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 113.
 Tärn, Woldemar Johani p., w. a. Väike wallawal. 5. 4. 21 a. nr. 70.
 Punder, Rosalie Märdi t., w. a. Põewa wallawal. 21. 4. 21 a. nr. 2060. (10916)
 Somelar, Alekssei Alekssei p., w. a. Tähtwere wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 719. (10917)
 Bübel, Hugo Aleksandri p., w. a. Väike wallawal. 2. 10. 21 a. nr. 688. (10918)
 Braggi, Gustaw Gustawi p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 14. 4. 20 a. nr. 12976. (10919)

- Ollgo, Hilda Johani t., w. a. Tall. I. pol. ülema p. 6. 2. 20 a. nr. 4881. (10920)
 Funkin, Tihon Stepani p., w. a. Elistwere wallawal. 19. 12. 19 a. nr. 751. (10921)
 Ostrat, Hindrek Karli p., w. a. Kudina wallawal. 1. 5. 22 a. nr. 1301. (10922)
 Koll, Aleksander Mardit p., w. a. Kuremaa wallawal. 12. 4. 21 a. nr. 1001. (10923)
 Kruubel, Hildegard Friedrichi t., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 11. 12. 19 a. nr. 3367. (10924)
 Kenkmann, Elsa Tõnu t., w. a. Laewere wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 28. (10925)
 Laots, Theodor Johani p., w. a. Jõgewa wallawal. 2. 5. 22 a. nr. 98. (10927)
 Paawel, Emilie Jaani t., w. a. Härjanurme wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 380. (10928)
 Pirnbau, Olga Willemi t., w. a. Jõgewa alemiwal. 5. 8. 22 a. nr. 72. (10929)
 Set, August Hansu p., w. a. Härjanurme wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 42. (10930)
 Uufka, Alma Karli t., w. a. Kuremaa wallawal. 1. 3. 22 a. nr. 1200. (10932)
 Põdra, Alide Jaani t., w. a. Jõgewa wallawal. 2. 11. 20 a. nr. 2026. (10933)
 Põdra, Helmi Jaani t., w. a. Jõgewa wallawal. 2. 11. 20 a. nr. 2027. (10934)
 Tall, Hilda Willemi t., w. a. Jõgewa wallawal. 13. 2. 22 a. nr. 38. (10935)
 Fromm, Peeter Roberti p., w. a. Kuremaa wallawal. 22. 8. 20 a. nr. 1113. (10936)
 Sonmann, Johannes Jüri p., w. a. Jõgewa wallawal. 28. 3. 22 a. nr. 80. (10937)
 Tiddo, Alide Jaani t., w. a. Jõgewa wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 578. (10938)
 Soon, Edgar Mihkli p., w. a. Jõgewa alemiwal. 1. 9. 21 a. nr. 21. (10939)
 Dominin, Helene Jaani t., w. a. Tartu maak. pol. ülema p. 11. 12. 19 a. nr. 243. (10940)
 Siimer, Jüri Jüri p., w. a. Wainastwere wallawal. 21. 2. 22 a. nr. 802. (10941)
 Nurf, Julius Gustawi p., w. a. Kudina wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 75. (10942)
 Janno, Eduard Augusti p., w. a. Laiuse wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 328. (10943)
 Dja, Eduard Peetri p., w. a. Kuremaa wallawal. 16. 12. 19 a. nr. 555. (10944)
 Weste, Aleksander Gustawi p., w. a. Elistwere wallawal. 18. 12. 19 a. nr. 648. (10947)
 Pihlakas, Herman Mardit p., w. a. Puurmanni wallawal. 10. 2. 20 a. nr. 890. (10946)
 Tamwiljus, Siija Jakobi t., w. a. Rafwere I. pol. jsk. 26. 11. 19 a. nr. 101. (11096)
 Ruldwere, Kurt Jakobi p., w. a. Rafwere I. pol. jsk. 13. 1. 19 a. nr. 4099. (11097)
 Müller, Amanda Margarethe Eduardi t., w. a. Tall. I. pol. 5. jsk. nr. 145. (11276)
 Holland, Johanna Micheli t., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. nr. 7799 — 1919 a. (11277)
 Siiman-Möller, Magdalene Hansu t., w. a. Rafwere wallawal. 1920 a. (11279)
 Wessart, Gustaw Jakobi p., w. a. Piirjalu wallawal. 11. 5. 20 a. nr. 310. (11398)
 Wessart, Jakob Jakobi p., w. a. Piirjalu wallawal. 27. 4. 20 a. nr. 265. (11398)
 Hallist, Ann Tõnise t., w. a. Welise wallawal. 22. 1. 21 a. nr. 279. (11474)
 Amerikas, Martha Päрни t., w. a. Welise wallawal. 19. 11. 20 a. nr. 732. (11473)
 Martinson, Jaan Jaani p., w. a. Märjamaa wallawal. 20. 1. 20 a. nr. 955. (11472)
 Panktir, Anton Hansu p., w. a. Wihula wallawal. 23. 12. 19 a. nr. 136. (11512)
 Sapp, Jaan, nr. 6327. (11528)
 Annus, Pauline, w. a. Palmse wallawal. nr. 2006. (11529)
 Wiff, Johanna, w. a. Palmse wallawal. 29. 4. 20 a. nr. 590. (11530)
 Einberg, Julius, w. a. Wihula wallawal. nr. 211. (11531)
 Reifeldt, Joosep, w. a. Palmse wallawal. nr. 415. (11532)
 Puiš, Ella, w. a. Nõmme pol. jsk. nr. 1374. (11586)
 Mustasaar, E., w. a. Nõmme pol. jsk. nr. 1591. (11587)
 Siliender, S., w. a. Wigala wallawal. nr. 387. (11588)
 Pildsjuki, A., w. a. Nõmme pol. jsk. nr. 2694. (11589)
 Riis, J., w. a. Tori wallawal. nr. 140. (11590)
 Soo, E., w. a. Kuriste wallawal. nr. 962. (11591)
 Soppenstiel, Mart, w. a. Nõmme pol. jsk. nr. 1651. (11592)
 Bette, R., w. a. Nõmme pol. jsk. nr. 2977. (11593)
 Riggul, Alma, w. a. Rafwere I. pol. jsk. nr. 4587. (11594)

- Wenemann, Jaan Jaani p., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 7. 5. 20 a. nr. 10917. (12061)
- Lamp, Robert Hermani p., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 15. 12. 22 a. nr. 746, maksu-
jega kuni 15. 3. 23 a. (12061)
- Tomonofow, Jenny Pauli t., w. a. Luunja wallawal. 13. 1. 20 a. nr. 322. (12061)
- Pipping, Alwine Mardi t., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 9. 3. 20 a. nr. 9965. (12061)
- Kuusik, Miide Maie t., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 28. 1. 20 a. nr. 8816. (12062)
- Jakobson, Julie Kristjani t., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 1. 12. 19 a. nr. 1593. (12063)
- Säre, Agripina Jwani t., w. a. Slobodka wallawal. 24. 2. 20 a. nr. 2797. (12063)
- Walf, Wiktor Martini p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 1. 7. 21 a. nr. 17611. (12063)
- Sarwich, Herman Aleksandri p., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 4. 2. 20 a. nr. 8999. (12063)
- Teras, Jüri Jaani p., w. a. Rehatu wallawal. 21. 12. 19 a. nr. 30. (12235)
- Ränd, Lowiise Jüri t., w. a. Rehatu wallawal. 11. 2. 20 a. nr. 254. (12236)
- Pas, Piisa Simuna t., w. a. Suuremõisa wallawal. 31. 5. 21 a. nr. 90. (12479)
- Paalmann, Adele Danieli t., w. a. Mee-
ri wallawal. 21. 12. 19 a. nr. 139. (12586)
- Röll, Rudolf Karli p., w. a. Sellenurme wallawal. 4. 2. 22 a. nr. 179. (12588)
- Kruuse, Rosalie Johani t., w. a. Tartu maak. pol. ülema p. 16. 12. 19 a. nr. 1572. (12587)
- Teemant, Karl Johani p., w. a. Pühajärwe wallawal. 19. 10. 20 a. nr. 148. (12591)
- Bogdanow, Mihail Jakowi p., w. a. Wiru maak. pol. ülema p. 11. 7. 21 a. nr. 53. (12702)
- Starkopf, Anna Juhani t., w. a. Rapla wallawal. 16. 10. 20 a. nr. 2508. (12704)
- Linggreim, Julius Gustawi p., w. a. Kernu wallawal. 16. 1. 20 a. nr. 1018. (12705)
- Hendrikson, Linda Jaani t., w. a. Kernu Kõhatu wallawal. 13. 12. 19 a. nr. 41. (12706)
- Schemtshugow, Grigori Peetri p., w. a. Wäike-Maarja pol. jsk. 18. 4. 21 a. nr. 14. (12707)
- Golõgin, Gawril Jwani p., w. a. Wäike-Maarja pol. jsk. 19. 5. 21 a. nr. 76. (12708)
- Brück, Johann Hansu p., w. a. Kõhila wallawal. 17. 12. 22 a. nr. 428. (12709)
- Soldatus, Anna Tomase t., w. a. Rapla wallawal. 15. 12. 20 a. nr. 2644. (12710)
- Rüütman, Jaan Jüri p., w. a. Rapla wallawal. 17. 2. 20 a. nr. 913. (12711)
- Rosenwaldt, Hans Hansu p., w. a. Kernu wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 387. (12718)
- Schönbrück, Ida Jaani t., w. a. Kernu wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 779. (12713)
- Kamberg, Otto Jaani p., w. a. Panitowitshi wallawal. 9. 12. 20 a. nr. 102. (12863)
- Singis, Jakob Jwani p., w. a. Panitowitshi wallawal. 1921 a. nr. 2388. (12867)
- Sisman, Jüri Keinu p., w. a. Keila wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 5. (12937)
- Laaman, Aleksander Udo p., w. a. Keila wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 437. (12938)
- Kaamat, Jakob Mardi p., w. a. Keila wallawal. 26. 1. 20 a. nr. 1274. (12940)
- Laur, August Madise p., w. a. Kloostri wallawal. 7. 2. 20 a. nr. 591. (12941)
- Alli, Arnold Johani p., w. a. Pada wallawal. 17. 12. 19 a. nr. 446. (13276)
- Sulbi, Johan Jaani p., w. a. Tammiste wallawal. 26. 8. 20 a. nr. 824. (13310)
- Padar, Emilie Jaani t., w. a. Wastje-Kuuste wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 241. (13311)
- Piwak, Julius Mihkli p., w. a. Ahja wallawal. 23. 9. 21 a. nr. 1049. (13312)
- Koslowsky, Piine Jaani t., w. a. Laius-Tähtwere wallawal. 29. 7. 20 a. nr. 728. (13313)
- Tell, Karl Jakobi p., w. a. Wara wallawal. 31. 12. 19 a. nr. 598. (13315)
- Ribbal-Peterjon, Johannes Karli p., w. a. Tammiste wallawal. 29. 12. 19 a. nr. 270.
- Gujš, Eljabeth Stepanti t., w. a. Ahja wallawal. 7. 10. 21 a. nr. 1055. (13319)
- Berkewits, Piisa Fritsi t., w. a. Haaslawala wallawal. 30. 12. 19 a. nr. 619. (13320)
- Leinschmidt, Hendrik Karl Hendriku p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 4. 12. 19 a. nr. 3138. (13321)
- Persidski, Nikolai Gawrili p., w. a. Kawastu wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 732. (13322)
- Weider, Kusta Hendriku p., w. a. Luunja wallawal. 13. 1. 20 a. nr. 301. (13323)
- Loit, Ernst Johani p., w. a. Kopsa wallawal. 16. 9. 21 a. nr. 1097. (13324)
- Baumann, Karl Augusti p., w. a. Kopsa wallawal. 31. 12. 20 a. nr. 924. (13325)

- Tetergow, Wassili Paramoni p., w. a. Peipsiäärse wallawal. 1. 3. 20 a. nr. 825. (13326)
- Tamm, Johan Jaagu p., w. a. Mätsja wallawal. 16. 1. 20 a. nr. 46. (13327)
- Erik, Eduard Gustaw Jaani p., w. a. Mätsja wallawal. 29. 3. 20 a. nr. 120. (13329)
- Enno, Jakob Johani p., w. a. Kawastu wallawal. 10. 2. 20 a. nr. 598. (13330)
- Wanahants, Mihkel Johani p., w. a. Kastre-Wõnnu wallawal. 29. 10. 20 a. nr. 2660. (13332)
- UMBERG, sünd. Annot, Ella Peetri t., w. a. Kopta wallawal. 20. 12. 19 a. nr. 75. (13333)
- Jaks, Aleksandra, w. a. Sinalepa wallaw. 20. 10. 22 a. nr. 1024. (11397)
- Koschemjakin, Helmi Friidu t., w. a. Saare maak. pol. jsk. 8. 4. 22 a. nr. 81. (13557)
- Kanno, Therese Jaani t., w. a. Tall. I. pol. 2. jsk. 1921 a. nr. 14. (13558)
- Kongo, August Adamsi p., w. a. Sõmerpalu wallawal. 7. 12. 19 a. nr. 58. (13609)
- Kiißik, Kirill Johani p., w. a. Wõru I. pol. jsk. 19. 11. 19 a. nr. 254. (13610)
- Samarüütel, Wiktor Kusta p., w. a. Sõmerpalu wallawal. 24. 12. 19 a. nr. 367. (13611)
- Sokolow, Mihail Konstantini p., w. a. Jrboska wallawal. 1920 a. nr. 9486. (13612)
- Tomson, Aleksander Johani p., w. a. Haanja wallawal. 27. 12. 19 a. nr. 137. (13613)
- Olesk, Richard Peetri p., w. a. Aleksandri wallawal. 3. 1. 20 a. nr. 324. (13614)
- Zälp, Ernst Mihkli p., w. a. Wõru I. pol. jsk. 2. 12. 19 a. nr. 3031. (13617)
- Kushi, Aleksander Jaani p., w. a. Wõru I. pol. jsk. 2. 3. 20 a. nr. 3241. (13615)
- Kirotmann, Peeter Jakobi p., w. a. Soofi wallaw. 16. 12. 19 a. nr. 131. (13618)
- Laurison, Joosep Jüri p. (13766)
- Jakobson, Johan Kristjani p., nr. 232. (13767)
- Nahkur, Johannes Jaani p., w. a. Anija wallawal. 10. 3. 20 a. nr. 173. (13904)
- Meistermann, Jsak Jüri p., w. a. Rõnnu wallawal. 27. 1. 20 a. nr. 672. (13905)
- Pennutal, Adele Juhani t., w. a. Peeningi wallawal. 14. 2. 20 a. nr. 969. (13906)
- Soowik, Elisaweta Jüri t., nr. 9667.
- Heinrichson, Paul Roberti p., nr. 13701.
- Peppik, Willem Jaani p., nr. 5959.
- Blumenfeldt, Amand Juliuße p., nr. 27.
- Sontag, Jüri Mihkli p., nr. 11837.
- Ruumann, Rudolf Ado p., nr. 11531.
- Peimann, Mihkel Willemi p., nr. 17196.
- Estafejew, Aleksander Aleksandri p., nr. 8165.
- Anton, Johan Jaagu p., nr. 265.
- Steinberg, August Tõnise p., nr. 10413.
- Soobik, Johannes Jakobi p., w. a. Raudtee pol. ul. 7. 2. 20 a. nr. 7488.
- Pumbenikell, Karl Karli p., w. a. Pati wallawal. 22. 12. 19 a. nr. 172.
- Punderfell, August Andrese p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 27. 8. 20 a. nr. 9249.
- Part, Liisa Jaani t., w. a. Rannu wallaw. 1. 8. 20 a. nr. 680.
- Säär, Wilhelmine Pauli t., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 3. 12. 19 a. nr. 2160.
- Diasjataš, Jaan Widritu p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 22. 12. 19 a. nr. 6187.
- Kuruš, Alice Tõnu t., w. a. Rakvere I. pol. jsk. 4. 1. 19 a. nr. 4102.
- Stamm, Heinrich Friedrichi p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 4. 12. 19 a. nr. 2635.
- Kutjar, Eduard Tõnise p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 30. 12. 19 a. nr. 6785.
- Walgepea, Marie Madise t., w. a. Kohtla wallawal. 4. 12. 19 a. nr. 167.
- Jürgens, Aleksander Theodori p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 9. 3. 19 a. nr. 3607.
- Riisberg, Minna Liisa t., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 22. 11. 19 a. nr. 394.
- Wahlberg, Johan Karli p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 20. 9. 20 a. nr. 9620.
- Peets, Johannes Mihkli p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 31. 3. 20 a. nr. 8145.
- Tohwelmann, Helmi Johani t., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 1919 a. nr. 3229.
- Carmulin, Peeter Peetri p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 30. 3. 20 a. nr. 8129.
- Klaosson, Hilda Heinrichi t., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 22. 11. 19 a. nr. 110.
- Sõrra, Elisabeth Johani t., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 20. 12. 21 a. nr. 10091.
- Genš, Tsalel Beri p., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 7. 9. 20 a. nr. 9311.
- Sun, Minna Danieli t., w. a. Tartu I. pol. 1. jsk. 20. 12. 19 a. nr. 4386.
- Rattus, Helmi Johani t., w. a. Tartu I. pol. 3. jsk. 26. 10. 19 a. nr. 873.
- Jurs, Albrecht Augusti p., w. a. Kodijärwe wallawal. 21. 12. 19 a. nr. 113.
- Rapp, Ludwig Mihkli p., w. a. Tartu I. pol. 2. jsk. 29. 11. 20 a. nr. 16163.

- A n n a, Alma Jüri t., w. a. Tartu l. pol.
 2. jst. 13. 3. 20 a. nr. 12278.
- D u n, Johannes Marie p., w. a. Tartu l.
 pol. 1. jst. 23. 9. 19 a. nr. 5765.
- S e l f, Veena Johani t., w. a. Tartu l. pol.
 1. jst. 9. 12. 19 a. nr. 7260.
- S u s a r o w, Mikkel Jwani p., w. a. Raude-
 tee pol. ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 2525.
 (1844)
- V o d u, Katta Tõnu t., w. a. Raudee pol.
 ülemalt 10. 12. 19 a. nr. 4037. (1845)
- U u w e r t, Marie, w. a. Tall. l. pol. üle-
 malt. (6379)
- L a n g e, Emilie, w. a. Tall. l. pol. 6. jst. 13.
 12. 19 a. nr. 3501. (6380)
- R o n g o, Anette, w. a. Tall. l. pol. ülemalt
 17. 12. 19 a. nr. 1468. (6381)
- N o r t s, Matilde, w. a. Naspere wallawal.
 detsembrituus 1919 a. nr. 350. (6382)
- U l l a, Akulina, w. a. Kõrgejaare wallawal.
 12. 9. 22 a. nr. 249. (6383)
- S ö e r, Woldemar Johannee p., w. a.
 Rõnnu wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 12.
 (11399)
- B r u u n, Leontine Matji t., w. a. Paaslepa
 wallawal. 26. 1. 21 a. nr. 498. (11401)
- J n t s, Ida, w. a. Rõmme pol. jst. nr. 3049.
 (11575)
- L i n a s t, Leontine, w. a. Tapa alevival.
 nr. 1474. (11576)
- W i l l i t, J., w. a. Rõwa wallawal. nr. 442.
 (11577)
- K ü l l, R., w. a. Kurejaare l. pol. jst.
 nr. 2583. (11578)
- L ä ä n e m e t s, A., w. a. Rõmme pol. jst.
 nr. 1322. (11579)
- P ä ä d a m, Madli, w. a. Raudee pol. jst.
 nr. 292. (11580)
- M o r s, A., w. a. Jõhvi pol. jst. nr. 1567.
 (11581)
- B l e i e r, M., w. a. Narwa l. pol. 3. jst.
 (11582)
- K r a u t, R., w. a. Rõmme pol. jst. nr. 1201.
 (11584)
- W e l t s o n, S., w. a. Tall. l. pol. 3. jst.
 nr. 15434. (11583)
- K r i s t a l, A., w. a. Rõmme p. jst. nr. 855.
 (11585)
- K o o h, Riina Leopoldi t., w. a. Tartu l. pol.
 3. jst. 13. 1. 20 a. nr. 7680. (12064)
- R ö g g e s, Julie Ernsti t., w. a. Tartu l.
 pol. 3. jst. 11. 12. 19 a. nr. 3757. (12064)
- P i l t s e r, Feodor Jaani p., w. a. Sõmeru
 wallawal. 20. 4. 20 a. nr. 1368. (12239)
- M r o n, Maret Andrese t., w. a. Kõrgejaare
 wallawal. 26. 1. 22 a. nr. 11. (12480)
- T i g a n e, Johanna Karli t., w. a. Uderna
 wallawal. 12. 12. 19 a. nr. 69. (12592)
- P u h m, Elise Jaani t., w. a. Tartu l. pol.
 3. jst. 20. 12. 19 a. nr. 5107. (12593)
- M e r e s m a a, Johannes Hansu p., w. a.
 Inglise wallawal. 9. 9. 19 a. nr. 132.
 (12714)
- P ö d e r, Eduard Jaani p., w. a. Vitgwalla
 wallawal. 28. 1. 20 a. nr. 329. (12715)
- M ä t l i k, Meeri Jaani t., w. a. Warangu
 wallawal. 9. 11. 20 a. nr. 966. (12716)
- L a u d, Marie Jaani t., w. a. Järwatandi
 wallawal. 15. 12. 19 a. nr. 103. (12717)
- B e n e m a n n, Anette Hindreku t., w. a.
 Inglise wallawal. 11. 12. 19 a. nr. 338.
 (12718)
- J o h a n s o n, Rihard Peetri p., w. a. Trii-
 gi wallawal. 21. 1. 20 a. nr. 777. (12719)
- M i e s t e i n, Siidor. (12777)
- L i n d e b e r g, Marie. (12777)
- L u i k, Oskar, nr. 13. (12777)
- S a a s, Juuli Hansu t., w. a. Kernu wal-
 lawal. 18. 12. 19 a. nr. 97. (12942)
- M ä g i, Oskar Jüri p., w. a. Wiljandi l.
 pol. jst. 10. 12. 20 a. nr. 7498. (13153)
- S i l d, Elisabeth Jaani t., w. a. Meeri wal-
 lawal. 4. 2. 20 a. nr. 484. (13154)
- E l b r e c h t, Linda Pauli t., w. a. Wiljandi
 l. pol. jst. 11. 11. 21 a. nr. 8031. (13155)
- W e l d e m a n n, Tõnis Tõnise p., w. a.
 Wiljandi l. pol. jst. 14. 12. 19 a. nr. 4316.
 (13156)
- P o r i s a m m u l, Marta Gustawi t., w. a.
 Wiljandi l. pol. jst. 10. 12. 19 a. nr. 2957.
 (13157)
- T a a r, Selma Jüri t., w. a. Tarwastu wal-
 lawal. 25. 1. 20 a. nr. 1152. (13158)
- P a d a r, August Peetri p., w. a. Ahja wal-
 lawal. 13. 9. 21 a. nr. 1042. (13334)
- S a h a r o w, Sinaida Mikifori t., w. a.
 Ruunja wallawal. 3. 5. 20 a. nr. 591.
 (13335)
- L ä ä n e, Ella Marie t., w. a. Raadi wal-
 lawal. 17. 12. 19 a. nr. 22. (13336)
- T i l g a, Mikkel Jakobi p., w. a. Tartu l.
 pol. 3. jst. 2. 3. 22 a. nr. 13964. (13337)
- L ö h m u s, Hugo Peetri p., w. a. Wara wal-
 lawal. 27. 12. 19 a. nr. 581. (13338)
- S a a r w a, Leonhard Dameti p., w. a.
 Ahja wallawal. 21. 10. 21 a. nr. 1066.
 (13340)
- T s ä k k o, Oskar Peetri p., w. a. Wastfe-
 Ruuste wallawal. 20. 4. 20 a. nr. 373.
 (13341)
- S o l l a n d, Anna Andrese t., w. a. Pärnu
 l. pol. jst. nr. 13881 — 5. 9. 21 a. (13344)

Wirulas, Kaan Kaani p., w. a. Tartu I.
 pol. 3. jst. 28. 12. 20 a. nr. 12465. (19345)
Reili, Julius Kuhani p., w. a. Märja
 wallawal. 5. 3. 20 a. nr. 97. (19346)
Müürsepp, Armand Hendriku p., w. a.
 Wastse-Aunste wallawal. 5. 12. 19 a. nr.
 12. (19347)
Pihl, Emilie Peetri t., w. a. Aleksandri
 wallawal. 24. 8. 22 a. nr. 48. (19348)
Dvikow, Filip Andrei p., w. a. Rastre-
 Wõnnu wallawal. 6. 10. 20 a. nr. 2679.
 (19349)
Mäilo, August Jaani p., w. a. Rastre-
 Wõnnu wallawal. 10. 5. 20 a. nr. 2278.
 (19350)
Rõnd, Pilti Kaani t., w. a. Tuunja walla-
 wal. 12. 1. 20 a. nr. 231. (14301)
Christich, August Jüri p., w. a. Wana-
 Aunste wallawal. 14. 4. 20 a. nr. 598.
 (14302)
Siimur, Johannes, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 9. 12. 19 a. nr. 2631. (13401)
Räsper, Susanna, w. a. Tall. I. pol. 4.
 jst. 14. 4. 20 a. nr. 12433. (13402)
Rorh, Woldemar, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 31. 3. 20 a. nr. 9749. (13403)
Roosmann, Theodor, w. a. Tall. I. pol. 3.
 jst. 8. 4. 22 a. nr. 15733. (13404)
Wasman, Marta, w. a. Tall. I. pol. 3.
 jst. 10. 7. 20 a. nr. 11667. (13405)
Pinsler, Marta, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 24. 1. 20 a. nr. 7289. (13406)
Rinker, Salme-Anette, w. a. Tall. I. pol.
 3. jst. 8. 5. 22 a. nr. 15855. (13407)
Grünstein, Hanna, w. a. Tall. I. pol. 3.
 jst. 22. 10. 20 a. nr. 12543. (13408)
Gvner, Silda, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 4. 5. 21 a. nr. 13889. (13409)
Jiistom, Hans, w. a. Tall. I. pol. 3.
 jst. 29. 11. 19 a. nr. 354. (13410)
Tõru, Marta, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 13. 1. 21 a. nr. 13253. (13411)
Birk, Johannes, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 24. 7. 20 a. nr. 11777. (13412)
Drell, Boris, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 9. 12. 19 a. nr. 2820. (13413)
Okja, Piit, w. a. Suure-Rõpu wallawal.
 20. 12. 19 a. nr. 491. (13414)
Haage, Piiba, w. a. Tall. I. pol. 3. jst. 10.
 9. 20 a. nr. 12174. (13415)
Murf, Marie, w. a. Tall. I. pol. 3. jst. 23.
 1. 22 a. nr. 15428. (13416)
Beelmann, Karl, w. a. Undla wallawal.
 20. 4. 20 a. nr. 1257. (13417)
Uim, August, w. a. Saue wallawal. 9. 1.
 20 a. nr. 544. (13418)

Uha, Helene, w. a. Tall. I. pol. 6. jst. 2.
 12. 19 a. nr. 1648. (13419)
Kirsipuu, Anette, w. a. Tall. I. pol. üle-
 malt 28. 1. 20 a. nr. 2430. (13420)
Klina, Maada, w. a. Wastemõisa wallow.
 19. 7. 21 a. nr. 1752. (13421)
Pajo, Anna, w. a. Tall. I. pol. 3. jst. 4.
 12. 19 a. nr. 1697. (13422)
Rämmal, Marie, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 nr. 12731. (13423)
Gutshan, Ekaterina, w. a. Tall. I. pol.
 3. jst. 2. 3. 22 a. nr. 15587. (13424)
Doniks, Pauline, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 20. 12. 19 a. nr. 3786. (13425)
Ohla, Johann, w. a. Tall. I. pol. üle-
 malt 13. 2. 20 a. nr. 6844. (13426)
Pints, Alfred, w. a. Tall. I. pol. 3. jst. 26.
 4. 20 a. nr. 10512. (13427)
Rattasepp, Anna, w. a. Tall. I. pol. 3.
 jst. 1920 a. nr. 9704. (13428)
Puskoff, Johannes, w. a. Tall. I. pol.
 3. jst. (13429)
Jäärats, Woldemar, w. a. Wiljandi I.
 pol. üle-malt. (13430)
Quif, Willem, w. a. Tall. I. pol. üle-malt
 3. 2. 20 a. nr. 1913. (13431)
Misler, Silda, w. a. Rae wallawal. 27.
 2. 20 a. nr. 1391. (13432)
Reeber, Mide, w. a. Tall. I. pol. 3. jst.
 8. 2. 20 a. nr. 7350. (13433)
Mõlder, Meffet, w. a. Kaarma-Suure
 wallawal. 31. 10. 22 a. nr. 1095. (13434)

K u u l u t u s.

Tartumaakonna Vol. I-se jaostonna Ülem kuulu-
 tab sellega, et **7. juunil j. a. kell 10** e. l. saab Rajina
 wallamaja juures **Daniel Serr'i** päralt olew pu-
 nane lehm, mis 700 marga peale on himatud enam-
 paktumise teel ära müüdüd tema wõlgnewa 1922 a.
 tulumaksu tasuks Rajina wallawalitsuse nõudel 20.
 weebr. 1923 a. nr. 31.

Tartus, 25. mail 1923 a. nr. 1319 II.
 15597 Tartu maak. politsei I jst. Ülem Haugas.

Soowitan

En gros.

En detail.

Suhkrut, Ameerika jahu mitmet sorti, riisi,
 manna, kohwi, kakaod, teed, tubakat ja
 paberosse, maitseaineid, shokolaadi ja
 igat seltsi kompekka jne.

H. O. Waldmann

Raekoja plats nr. 16.
16903

Telefon 9-11.

Järwakandi
Klaasiwabriku ladu
W.-Pärnu mnt. nr. 31.
 Kõuetr. 8—47.

Soowitab
 suuremal ja vähemal arwul:
aknaklaasi,
seinapappi,
tapeete,
liimi,
katusepappi
 ja kõiksugu maaldri materjaale.
 16906

E. GÜNTHER.
Kuninga tän. nr. 8.

Maaldri wärwid ja kõiksugu
 muud tarbeai-
 ned sellel alal,
 riide wärwid, tislari
 tarbed, keemia-, kos-
 meetika- ja tualet-
 kaubad, lõhnaseebid,
 weed ja õlid, mine-
 raal-, taime ja määre-
 õlid, kõiksugu würtsid,
 kummi kaubad,
 kõik muud majapidamisse puu-
 tuwad ained.
 :: Bensiin — Petroleum. ::
 16904

Kuulutus.

Tartu maakonna politsei I jaoskonna Ülem kuulutab sellega, et 15. juunil s. a. kell 10 e. l. saab kantselei juures Tartus, Jakobi tän. nr. 12, Aleksander Jakobson'i päralt olew suur puhweti kapp ja suur trümoopeegel, mis 18.000 m. peale hinnatud,

enampakkumise teel

otsekohe wäljamaksetawa raha eest ära müüdüd tema wõlgnewa 1922 a. puhtakasu- maksu tasuks, Eesti Panga Tartu osakonna nõudel 13 weebr. 1923 a. nr. 34 ja 35.

Müüdaw warandus on oksjoni päewal sealsamas näha.

Tartus, 28. mail 1923 a.
 № 547 II ja 548 II.

Tartu maak. politsei
 15598 I jaoskonna Ülem Haugas.

Asut. 1906 a.

Asut. 1906 a.

M. Josselow.

Suur Karja tän. nr. 12.

Soowitab omast ärist suures wäljawa-
 likus kõiksugu manufaktuuri kaupi ning
 naisterahwa ja meesterahwa walmis-
 riideid.

Inglismaa wihmakubede wabriku
 Manchesteri esitaja Eestis.

M. Josselow.

Suur Karja tän. nr. 12.

Asut. 1906 a.

Asut. 1906 a.

16908

SHOKOLAAD

«Renommeé»

A.-S. „RENOMMÉE”

WABRIK - VOLTA TÄN. NR. 3

Kontor - Vana Viru tän. nr. 13.

Kõnetraat 16-72.

TALLINN

9484

Kuulutus.

Wiru maakonna politsei Jõhwi jaoskonna ülem, elukoht Jõhwi alewis, Ts. kp. sead. § 1030 põhjal kuulutab sellega, et **11. juunil 1923 a. kell 11** hommikul saab Wiru maakonnas Püssi mõisas **Otto Stakelbergi** liikuw warandus: mitmesugused sõiduwankrid, tõllad, saanid, hobuse riistad, 4 sälg, 5 kahehobuse töowankert, üks tulekustutamise prits ja 500 pd. odre

enampakkumise teel

otsekohe wäljamaksetawa raha eest ära müüdüd. Nimetatud warandus on hinnatud 278.200 marga wäärtuses ja läheb müügile esimest korda Otto Stakelbergi 1921 a. tulumaksu wõla katteks Püssi wallawalitsuse nõuete 18. maist 1922 a. nr. 617 ja 8. juulist 1922 a. nr. 433/620 alusel.

Müüdaw warandus on sealsamas oksjoni päewal näha.

28. mail 1923 a.
№ 0297/0300

Wiru maakonna politsei
Jõhwi jaoskonna ülem (allkiri).

16204

Tellige „Eesti Politseilehte“!

„Eesti Politseileht“ on ainukene administratiivõigusline aegkiri Eestis. Ülikasulik kõigile, kes on huvitatud ehk ameti poolest seotud administratiiv-seadusandlusega.

„Eesti Politseilehes“ ilmuvad Eesti, kui ka wäljamaa professorite ja tähtsamate administraatorite tööd.

Kus on kõige kasulikum kuulutada?

„Eesti Politseilehe“ kuulutused seatakse üles igas Wabariigi politsei-asutuses eraldi kuulutustele määratud tahwitele kuhu nad jääwad kuni järgmise numbri ilmumiseni, s. o. terve nädal aega. Et politseiasutustega igal kodanikul tegemist on, siis leiawad kuulutused „Eesti Politseilehe“ kaudu rahwa seas

kõige suuremat laialilaotamist.

Talitus — Tallinnas, Toompea lossis. Tel. nr. 515.

Kuulutage „Eesti Politseilehes“!

G. SCHEEL & Ko.

TALLINNAS.
ASUTATUD 1884. A.

Toimetab kõiksugu pangaärilisi
:: transaktsioone. ::

EESTI-WENE PANK

Tallinnas, Wana Posti t. 6.

Telegr. aadr.: „Estrusspank“. Kõnetr. 19-79.

Põhikapitaal Mrk. 25.000.000.—

Toimetab kõiksugu panga operat-
— sioone sise- ja väljamaal. —

16905